8554 AA 60100200
OSREDNJA KNJIŽNICA
P.P.126
66001 KOPER

PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo Cena 400 lir Leto XXXVII. Št. 190 (11.012) TRST, sreda, 12. avgusta 1981

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdob» v Govcu pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasužnjeni Evropi.

ZASKRBLJUJOČA IZJAVA AMERIŠKEGA OBRAMBNEGA MINISTRA WEINBERGERJA

AMERIŠKA NEVTRONSKA BOMBA ŽE V PROIZVODNJI V NEKAJ URAH JE LAHKO NA EVROPSKEM BOJIŠČU

Jugoslavija obsoja oboroževalno tekmo - Francija predlaga revizijo odnosov v atlantskem zavezništvu - KPI zahteva predčasno sklicanje parlamenta

WASHINGTON — Ameriški obrambni minister Caspar Weinberger je na predsinočnji tiskovni konferenci izjavil, da so ZDA že pričele s proizvodnjo nevtronskih bomb, ki jih skladiščijo na ameriškem ozemlju. Dodal pa je, da bi jih lahko «že v nekaj urah z letali prepeljali v zahodno Evropo, če bi to opravičevala sila razmer».

Položaj je torej še slabši, kot se je lahko sklepalo iz agencijskih vesti v prejšnjih dneh, ko je svet z jasnega pretresla vest, da je ameriški predsednik pristal na izdelavo nevtronske bombe. Novo smrtonosno orožje se torej že nahaja na proizvodnjih trakovih ameriške vojne industrije. Njene količine so za sedaj omejene, zato ni še po Weinbergerjevih besedah «operativna». Prav tako zaskrbljujoča je izjava, ki potrjuje ocene vseh vojaških izvedencev, da je novo orožje namenjeno predvsem evropskemu bojišču.

Svet z zaprepadenostjo ugotavlja, da je Reaganova administracija sprožila kakovostni skok v oboroževalni tekmi prav v trenutku, ko vso mednarodno skupnost pesti huda gospodarska kriza, ko je popuščanje napetosti zašlo v slepo ulico, ko so se izjalovili vsi poskusi mednarodnih forumov, da bi vzpostavili pretrgani dialog med Zahodom in Vzhodom. V svetu porabijo dnevno za oborožitev in vojske preko 1,2 milijarde dolarjev, kar znaša letno približno 600 milijard dolarjev. Po starih podatkih prejšnje Carterjeve administracije, ki je pod pritiskom javnega mnenja leta 1978 preklicala sklep o izdelavi nevtronske bombe, bi stala priprava, izdelava in namestitev prve nevtronske bombe preko milijardo dolarjev. Cena se je verjetno sedaj dvignila, a ko bo proizvodnja masovno stekla, se bodo proizvodni stroški občutno znižali. ZDA so torej najdražjo fazo načrtovanja in prvih izdelav že premostile. Nova oboroževalna tekma jih kot kaže ne skrbi; upali bi si celo trditi, da si tako tekmo želijo, saj bi morala Sovjetska zveza korenito spremeniti svoje razvojne načrte, če bi hotela uresničiti svoje grožnje in sprejela izziv ter tudi sama izdelala nevtronsko bombo.

Zaskrbljene in kritične pripombe o novi oboroženi tekmi prihajajo iz vsega sveta. V Jugoslaviji ocenjujejo iskanje iluzornega ravnotežja sil kot izhodiščni in končni rezultat v politiki velikih sil in antagonističnih blokov, ki to vsiljujejo kot osnovo mednarodnih odnosov. Vzroke za to je treba iskati v nedopustni politiki, ki izhaja iz pozicij sile in ki teži k nadvladi, kot tudi iz nespremenjenega prepričanja, da večje količine orožja pomenijo tudi večjo varnost. Zaradi tega smatrajo uradni jugoslovanski krogi, da tako stanje obvezuje vse države in OZN, da vlagajo stalne napore v uresničevanje skupno sprejetih odločitev in obvez. Ker brez novih političnih in gospodarskih odnosov, bodo vsi dosedanji rezultati nepomembni in krhki. Pred dvema letoma so na 6. vrhu neuvrščenih v Havani sporočili svetu, da nevarna oboroževalna tekma neposredno grozi miru in da je ustvarjanje takih pogojev, ki bi omogočili razorožitev in izkoriščanje teh sredstev za potrebe svetovnega razvoja eden od glavnih ciljev mednarodne skupnosti.

V tej igri terorja med obema velesilama pa se Evropa nahaja v nezavidljivem precepu. Komaj je s pomisleki in z negodovanjem sprejela odločitev o modernizaciji evropskega jedrskega raketnega sistema srednjega dometa, že ji zavezniki z druge strani Atlantika ponujajo novo smrtonosno orožje, še več: tokrat so jo postavili pred izvršeno dejstvo s trditvami, da je novo orožje ameriško notranje vprašanje. Vsem pa je na dlani in Weinberger je to predsinočnjim potrdil, da je nevtronska bomba uporabna samo v Evropi.

Ugledni «Washington Post» se v izredno kritičnem komentarju upravičeno sprašuje, ali je predsednik Reagan upošteval morebitne reakcije evropskih zaveznikov.

Upravičenost takih ameriških skrbi je včeraj neposredno potrdil francoski obrambni minister Charles Hernu, ki je izjavil, da morajo Francija in druge države zahodne Evrope ponovno določiti vezi Atlantskega zevezništva, da bi točno ugotovili, kje je meja jamstev in varnosti. «Zaključiti moramo z obdobjem, ko se obe velesili in samo onidve med seboj dogovarjata ali pa napadata,» je poudaril francoski minister.

V Italiji pa se medtem izjasnujejo stališča. KPI zahteva sklicanje poslanske zbornice, PDUP zunanjepolitične komisije, KD pa z besedami predsednika senata Fanfanija miri duhove in trdi, da navsezadnje ni vse tako tragično.

V Haagu je veliko število mladincev demonstriralo proti nevtronski bombi (Telefoto AP)

Portugalski premier Pinto Balsemao je včeraj odstopil

LISBONA — Portugalski ministrski predsednik Francisco Pinto Balsemao je včeraj formalno odstopil, kot je bil že napovedal v ponedeljek. Do odstopa je prišlo zaradi notranjih sporov v socialdemokratski stranki, ki so mu, kot je izjavil, preprečili, da bi mirno vladal. Njegova vlada je bila že trinajsta po padcu fašističnega režima leta 1975.

TUDI NA NAIROBIJSKI KONFERENCI KONFRONTACIJA SEVER-JUG

ENERGETSKI MONOPOL RAZVITIH DRŽAV POTISKA REVNE V PODREJENI POLOŽAJ

Zaradi krčenja gozdov leta 2.000 druga energetska kriza - Manifestacija pred kongresno palačo

Manifestacija v Nairobiju z zahtevo- po zaščiti afriških gozdov (AP)

(Dopisnik Dela za Primorski dnevnik)

NAIROBI — Medtem ko se je na konferenci OZN o novih in obnovljivih virih energije začela splošna razprava o sklepnem dokumentu, to je programu akcij na energetskem področju za prihodnja desetletja, pa je bila včeraj pred vhodom v Kenyattov konferenčni center velika. Večtisočglava demonstracija proti krčenju gozdov za osnovno kurivo dežel v razvoju, za drva in oglje. Demonstrantom so s stopnic centra spregovorili generalni sekretar OZN dr. Waldheim, kanadski premier Trudeau in predsednik vlade Jamajke, Edward Seaga.

Vsi trije so demonstrantom, ki so si oprtali na hrbet velike butare drv ter držali v rokah sadike mladih drevesc, izjavili, da globoko občutijo s tem temeljnim problemom polovice človeštva v deželah v razvoju. Dejstvo je namreč, da pomenijo drva in oglje 43 odstotkov celotne energetske porabe v deželah v razvoju ter 15 odstotkov svetovne. Prav tako pa je znano, da grozi svetu zaradi velikega krčenja gozdov druga, še hujša energetska kriza: izračunali so namreč, da bo leta 2000 verjetno izginilo kakih 40 odstotkov danes prostranih tropskih gozdov zavoljo naraščajoče sečnje kmečkega prebivalstva dežel v razvoju.

Problem je eden izmed temeljnih na sedanji energetski konferenci v Nairobiju in najlepše prikazuje podrejeni položaj dežel v razvoju na energetskem področju, hkrati pa najbolje utemeljuje njihove zahteve po pravičnejši mednarodni ekonomski ureditvi. Predsednica indijske vlade Indira Gandhi je najostreje napadla bogate dežele, ker z ene strani neomejeno izrabljajo obstoječe energetske vire, z druge strani pa si hočejo še naprej zagotoviti nadzorstvo nad energetskim monopolom. Ta monopol razvitih nad energetskim potencialom — tako pri izkoriščanju konvencionalnih virov kot pri razvoju tehnologije za nove vire — potiska revne v podrejeni položaj, zavira njihovo rast in pelje k nestabilnosti in negotovosti v svetu, je opozorila Indira Gandhi.

Tudi zunanji minister Šri Lanke Hamid je na nairobijski konferenci nastopil proti temu, da bi kmečki ljudje dežel v razvoju za večno ostali uporabniki drv, oglja in živalskih odpadkov, to je, da bi bilo mogoče njihove razmere izboljšati samo tako, kot predlagajo razviti, da bi sadili več drevja, izboljšali njihovo posodo za kuho in podobno. Dežele v razvoju imajo isto pravico, je rekel Hamid, tako kot razvite dežele do vseh virov energije, obnovljivih in neobnovljivih, da bi si zagotovile ustrezen razvoj.

To vprašanje enakopravnosti v izkoriščanju energetskih virov je načel tudi Jusuf al Širavi, bahreinski minister za razvoj in industrijo ter hkrati predsednik arabskih izvoznic nafte. Glede na dejstvo, da bi ob sedanji stopnji porabe nafte lahko njene znane zaloge docela izginile okrog leta 2010, je al Širavi omenil, da si arabske države prizadevajo pridobiti jedrsko energijo, da pa jim razvite države pri tem postavljajo omejitve. Nastopil je tudi proti predlogu, ki ga je Izrael razgrnil pred nairobijsko konferenco, o izgradnji kanala med Sredozemljem in Mrtvim morjem, češ da bi to spremenilo geo-politično stvarnost okupirane Palestine.

Predstavnike razvitih dežel, ki so doslej sodelovali v splošni razpravi, to je kanadski premier Trudeau, državni sekretar ZRN Haunschield, avstralski minister za industrijo in trgovino Lynch in drugi, so sicer objavili, da so pripravljeni deliti svoje tehnološke izkušnje v izrabljanju novih energetskih virov z deželami v razvoju, napovedali so tudi dodatne vsote — od milijona do dveh milijonov dolarjev — za pomoč tem deželam in priznali, da so energetski problemi globalni ter tesno povezani z vprašanji razvoja. Toda nastopili so proti temu, da bi ustanavljali kakšno novo, nadzorno telo, ki bi bedelo nad uresničevanjem sklepov konference, ter proti temu, da bi za energetske potrebe nerazvitih dodelili kakšna dodatna sredstva. V bistvu so za to, kot je rekel neki predstavnik nerazvitih, da bi «denar prestavili iz enega žepa v drugega», to je, da bi sedanja sredstva raznih agencij OZN uporabili v druge, energetske namene.

Večina dežel v razvoju sicer ne predlaga ustanovitev kakšne nove agencije za nove in obnovljive energetske vire, razen premiera Jamajke Seage, ki se je na konferenci zavzel za ustanovitev centra za raziskave in razvoj novih virov, da bi tako pospešili transfer tehnologije v dežele v razvoju. Toda po njegovih besedah naj bi ta center priključili že obstoječi mednarodni agenciji za atomsko energijo. Toda dežele v razvoju, združene v «skupini 77», zagovarjajo idejo, da bi moralo nad uresničevanjem sklepov nairobijske konference bedeti posebno nadnacionalno telo, ki bi znalo usmerjati finančna sredstva v dežele v razvoju. Na ta način bi ohranili globalno odgovornost za energetska vprašanja, čemur pa razviti nasprotujejo in so bolj naklonjeni investiranju v posamične države.

Vtem sta začela z delom tudi oba komiteja konference, ki razpravljata o posamičnih delih sklepnega dokumenta, to je programa akcij. Že v času priprav na nairobijsko konferenco so oblikovanje sklepnega dokumenta označili za «vojno oklepajev», ker so se v njem nakopičili oklepaji pripomb različnih držav, zlasti še dežel v razvoju. Dogovora torej ne bo lahko najti, toda, kot je opozoril v splošni razpravi generalni sekretar konference Enrique Iglesias, gre v Nairobiju za «zgodovinsko priložnost», da bi razrešili «ključni problem človeštva, to je energetski», brez katerega ni razvoja. Konferenca mora odpreti dialog, je rekel Iglesias, pomeniti mora začetek nekega procesa, v katerem bodo enakopravno sodelovali vsi.

TIT DOBERŠEK

V VARŠAVI SEJA CK PZDP, V GDANSKU ZASEDANJE VODSTVA SOLIDARNOSTI

Kania: Napeti je treba vse sile da se stanje še bolj ne poslabša

Zahteval je, da «postanejo poljske ulice spet mirne» - Mogočni manevri na Baltskem morju

VARŠAVA — Kako iz težkega kriznega stanja, ki vedno bolj duši Poljsko? Kako nadaljevati s politiko sporazumevanja, ko je tako v vrstah partije kot Solidarnosti veliko pritiskov za radikalno reševanje, se pravi za odkrit spopad? To so bila osrednja vprašanja, ki so jih včeraj poglabljali tako v Varšavi, kjer je zasedal CK PZDP, kot v Gdansku, kjer je bila za zaprtimi vrati seja KKP Solidarnosti.

Med razpravo CK so privrele na dan dramatične resnice. Sam glavni tajnik Kania je ugotovil, da je edini novi element po 12 mesecih od družbenega sporazuma dejstvo, da «poljska ulica ne pozna več miru. Napeti je treba vse sile», je nadaljeval, «da zaustavimo nadaljnje poslabšanje položaja. Logika razvoja dogodkov namreč lahko pripelje do največje narodne tragedije Poljske». Partijskim voditeljem je nato o katastrofalnem položaju na gospodarskem področju spregovoril podpredsednik vlade Obodowski, ki je ponovno poudaril potrebo po zvišanju cen. To velja še posebno za kruh, moko in slične proizvode, kajti v primerjavi z lanskim julijem se je letos proizvodnja osnovnih živil znižala za 17 odstotkov.

Politično poročilo je podal tajnik CK Barcikowski, ki se je zaustavil pri analizi sektaštva v partiji in tistih sil, ki se zbirajo na čelu Solidarnosti, da bi spodkopale moč poljske partije. Zahteve, kot so predčasne volitve, je ocenil kot «neraelne in škodljive za poljsko družbo». Splošno vzdušje med zasedanjem CK daje za sedaj misliti, da so voditelji partije še vedno odprti do sporazuma s Solidarnostjo, ki pa ne sme zaostrovati položaja.

Med zasedanjem KKP Solidarnosti v Gdansku je vladni predstavnik Ciosek, ki se je seje udeležil na povabilo sindikata, v ponedeljek še posebej pozval sindikalne voditelje, naj ne podprejo pohodov za «osvoboditev političnih jetnikov», ki so jih napovedali za prihodnje dni v Varšavi. Če povežemo ta poziv z včerajšnjimi trditvami Kanie, je povsem jasno, da so sedaj vladi razne protestne manifestacije in pouličnі pohodi, ki dramatično opozarjajo svetovno javnost na krizo, velik trn v peti.

Kot so napovedali na seji ministrskega sveta v ponedeljek, bodo oblasti «na vse načine preprečile podobne manifestacije». Iz redkih informacij, ki so včeraj pronicnile med zasedanjem vodstva Solidarnosti, se da s tem v zvezi razbrati, da je večina delegatov proti nadaljnjim stavkam.

Zahodne agencije so medtem včeraj obširno poročale o mogočnih manevrih članic varšavskega pakta na južnem delu Poljske in ob Baltskem morju. Po virih NATO naj bi Sovjetska zveza koncentrirala ob Baltiku svojo najštevilnejšo vojaško prisotnost po drugi svetovni vojni.

RIM — Verjetno bo papež Janez Pavel II. že jutri zapustil rimsko polikliniko Gemelli in se podal na daljši oddih v poletno rezidenco v Castelgandolfo.

Premier Jaruzelski in sekretar PZDP Kania na včerajšnjem zasedanju (Telefoto AP)

PROTEST SFRJ PROTI BELGIJI

BEOGRAD — Pomočnik zveznega sekretarja za zunanje zadeve Vojislav Pekić je včeraj začasnemu odpravniku poslov Belgije Carlosu Deveveru izročil noto vlade SFRJ, v kateri je izraženo veliko nezdovoljstvo zaradi tega, ker belgijske oblasti niso uvedle potrebnih ukrepov, da bi onemogočile teroristične in druge protijugoslovanske dejavnosti na ozemlju Belgije. V noti je posebej poudarjeno, da popustljivo stališče belgijske vlade do dosedanje protijugoslovanske teroristične dejavnosti krši osnovna določila mednarodnega prava, še posebej pa dunajske konvencije o diplomatskih odnosih, konvencije o preprečevanju in kaznovanju protizakonitih dejanj proti tistim osebam, ki uživajo mednarodno zaščito, vključno diplomatskim predstavnikom, je pa tudi kršitev sklepnega dokumenta konference o varnosti in sodelovanju v Evropi S tem belgijska vlada prevzema vso mednarodno odgovornost za morebitne negativne posledice v jugoslovansko-belgijskih odnosih. (dd)

RIM — Obveznost brezobrestnega pologa 30 odstotkov vrednosti pri plačilih ali nakupu tuje valute, ki jo je vlada uvedla 27. maja za zmanjšanje uvoza in obrambo tečaja lire, bo po vztrajnih napovedih iz dobro obveščenih krogov trajal še po predvidenem roku 30. septembra.

Tožilec zahteval 30 let zapora za španske golpiste

MADRID — Vojaški tožilec je v Madridu zahteval 30 let zapora za tri organizatorje poskusa državnega udara v Španiji 23. februarja letos. Gre za podpolkovnika Antonia Tejera, ki je izvedel napad na španski parlament, ter za generala Jaimeja Milans del Boscha in Alfonsa Armado. Vest so sporočili zagovorniki golpistov, ki imajo od včeraj na vpogled akte preiskave in zahteve tožilca, da pripravijo svoj zagovor. Za ostale obtožence je tožilec zahteval zaporne kazni od 5 do 20 let.

OBČUTNE POSLEDICE SOLIDARNOSTNEGA NASTOPA KANADSKIH KONTROLORJEV

LETALSKI PROMET ZDA Z EVROPO: 96 LETOV NAMESTO OBIČAJNIH 450

Na pritisk Washingtona pa kanadska in avstralska vlada skušata prisiliti svoje kontrolorje, da bi se odpovedali pomoči ameriškim kolegom

NEW YORK — «Zamude pri čezoceanskih poletih se bodo nadaljevale. Priporočamo zato vsem našim potnikom, da so v stalnem stiku s svojimi letalskimi družbami v svrho obveščanja». Tako se je izrazil včeraj glasnik ameriške zvezne letalske uprave (Federal aviation administration); ko je komentiral stanje letalskih povezav med Evropo in vzhodno obalo ZDA, potem ko so kanadski kontrolorji letov sklenili bojkot letalskega prometa z ZDA.

Številna letala so prispela včeraj iz Evrope na letališče Kennedy s približno 10 urami zamude poprečno. Neki funkcionar letališča pa je izjavil da ne predvidevajo zamud pri odhodih. Vendar pa je vsaj letalo «Alitalie» let AZ 611 odšel s poltretjo uro zamude. Včeraj zjutraj se je nekaterim letalom posrečilo preleteti kanadski zračni prostor, ker kontrolorji niso spoštovali bojkota povsod soglasno.

Amerikanci so izračunali, da bo mogoče sedaj odpravljati vsako uro 4 lete za Evropo, kar pomeni 96 letov vsak dan. V normalnih dneh je bilo dnevno 450 letov.

To stanje je začelo skrbeti letalske ameriške družbe. Njihovi voditelji so se včeraj srečali z državnim tajnikom za prevoze Drew Lewisom. Letalske družbe pravijo, da je zmanjšanje števila letov res povečalo število potnikov v letalih, toda to je le delen prihranek pri mnogo večji izgubi. Zato družbe zahtevajo čim hitrejšo normalizacijo. Sodeč po ugotovitvah strokovnjakov se bo stanje lahko normaliziralo šele čez dve leti, ker toliko časa bo potrebovala zvezna administracija za vežbanje novih kontrolorjev. Ameriška vlada pa medtem vedno bolj odločno zahteva, da bi sodnijske oblasti prepovedale sindikat «Patco».

V zadnjih urah se je položaj na kanadskih letališčih nekoliko popravil. Kanadska vlada je namreč zagrozila hude denarne in celo zaporne kazni neposlušnim kontrolorjem. Vendar pa kontrolorji v Ganderju (Nova Fundlandija — važno oporišče pri čezoceanskih poletih) in v Vancouverju še vedno bojkotirajo ameriška letala.

Kanadska vlada je kasneje zaprla za nedoločen čas kontrolni center na Novi Fundlandiji (Gander), ker so se pogajanja s kontrolorji razbila.

Tudi avstralski kontrolorji so bili sklenili, da ne bodo nudili pomoči letalom iz ali v ZDA. Na pritisk iz Washingtona je tudi avstralska vlada sprejela stroge ukrepe. Angleška «British Airwais» je včeraj odložila vse polete v ZDA iz londonskega letališča Heathrow. Nekaj podobnega se je zgodilo tudi v Franciji. Španski kontrolorji pa ravnajo tako: noben problem ne obstaja za letala, ki prihajajo iz ZDA, za tista pa, ki letijo v ZDA se postavlja vprašanje varnosti v ameriškem zračnem prostoru. Zato beležijo tudi v Španiji precejšnjo negotovost in zastoje.

Iz otokov Fidži (Tihi ocean) je prišla vest, da tamkajšnji kontrolorji ne bodo nudili tehnične pomoči letalom, ki prihajajo oziroma potujejo v ZDA.

Potniki na frankfurtskem letališču zaman čakajo na odhod v ZDA (Telefoto AP)

DIPLOMATSKI ZAPLETI «VINSKE VOJNE» S FRANCIJO

Protest italijanske vlade zaradi incidenta v Seteu

Zahteva po odškodnini in po posredovanju izvršne komisije EGS - Ogorčenje na Sicilji

RIM, PARIZ — «Vinska vojna» francoskih kmetov proti uvozu iz Italije (in iz drugih držav) je že prepasla značaj spora med vinogradniki in trgovci z vinom sosednjih dežel in se usmerja v odkrit pravni in diplomatski spopad na uradni ravni. Po zadnjem, doslej najhujšem incidentu, ko je nekaj desetin francoskih vinogradnikov predvčerajšnjim najprej zasedlo v pristanišču Setu tanker «Ampelos», nato pa uničilo njegov tovor 8.750 hektolitrov sicilskega vina, sta včeraj italijanski ministrstvi za zunanje zadeve in za kmetijstvo naslovili prek veleposlanika v Parizu Gardinija francoski vladi precej ostro protestno noto, zahtevala pa sta tudi posredovanje izvršne komisije EGS.

Italijanska vlada izraža «veliko zaskrbljenost» nad razvojem dogodkov v zvezi z izvozom italijanskega vina v Francijo, zahteva povračilo škode, in ugotavlja, da so taki incidenti «v nasprotju s svobodno izmenjavo ter s črko in duhom kmetijske zakonodaje EGS». Obe ministrstvi sta obenem naslovili izvršni komisiji Evropske gospodarske skupnosti zahtevo po «ustreznem nastopu». Vodilni organ EGS pa je že neuradno odgovoril, da je z nedavnim dovoljenjem za izredno destilacijo 2 milijonov hl vina iz južnih predelov skupnosti storilo vse, kar je v njegovih močeh za ublažitev «vinske vojne» med Italijo in Francijo. Sedaj naj torej posežeta obe vladi: francoska, da prepreči ponavljanje nasilja, italijanska pa z morebitnimi podporami svojim vinogradnikom.

Dejstvo je namreč, da je vinski trg v krizi v obeh državah, kar spravlja v velike težave oboje vinogradnike. V nevarnosti je težko prigarani dohodek, zato vznemirjenost narašča in povzroča incidente, ki postajajo v zadnjih letih čedalje hujši. Zasedba ladje in uničenje vina sta vzbudila na Siciliji veliko ogorčenje, saj označujejo dogodek za «gusarstvo». Socialistični župan Marsale, od koder je «Ampelos» odplul, je sklical za jutri nujno sejo odbora za vinogradništvo s krajevnimi deželnimi poslanci, že za danes pa je zahteval nujen sestanek s predsednikoma deželnega odbora in sveta. Izvoznik zahteva 250 milijonov odškodnine za pokvarjeno vino ter še nekaj za očiščenje tankov. Francoski komunistični župan Setea pa podpira domače vinogradnike, češ da se ni treba čuditi njihovim reakcijam, ko so postavljeni ob zid. Zahteval je zato od vlade, naj zaustavi ves uvoz vina v Francijo.

Razmere se torej očitno zaostrujejo, k čemur je prispeval tudi včerajšnji novi incident, ko so francoski vinogradniki v Seteu napadli vlak z alžirskim vinom in ga razlili nekaj desetin hl. Na poti v to francosko vinsko luko je pa še 5 tankerjev, ki so odpluli v preteklih dneh iz Marsala, kar odpira možnost nadaljnje zaostritve.

Nikola Ljubičić sprejel Lagoria

DUBROVNIK — Zvezni sekretar za ljudsko obrambo general armade Nikola Ljubičić je včeraj sprejel italijanskega obrambnega ministra Lelia Lagoria, ki je z družino na krajšem oddihu v Kuparih. Pogovarjala sta se o nekaterih vprašanjih s področja sodelovanja armad obeh prijateljskih držav. (dd)

V TRŽAŠKIH BOLNICAH

Vedno v ospredju pereč problem pomožnega zdravstvenega osebja

Predstavniki enotnega sindikalnega tajništva za zdravstvo bodo na današnji tiskovni konferenci orisali razvoj tega položaja

Dne 17. julija je enotna sindikalna zveza sklicala tiskovno konferenco, na kateri je javnost opozorila na že skoraj nevzdržno stanje v tržaških bolnicah, kjer postajajo problemi zaradi pomanjkanja pomožnega zdravstvenega osebja iz dneva v dan večji. Od tistega dne pa se zdravstveno stanje, oziroma vprašanje pomožnega osebja, v bistvu ni spremenilo. Zaradi tega je enotna sindikalna zveza CGIL - CISL - UIL sklicala še drugo tiskovno konferenco, na kateri bo javnost seznanila o razvoju dogodkov v tem sektorju, ki so si sledili v zadnjih tednih.

Sindikalna zveza je na tiskovno konferenco povabila tudi predstavnike političnih sil (z izjemo misovcev) in drugih organizacij, ki so vezane na zdravstveni sektor. Po zadnji tiskovni konferenci, ki je, kot rečeno, bila 17. julija, so se sindikalni predstavniki srečali (v sredo, 5. avgusta) z deželnim odbornikom za zdravstvo Antoninijem, sestanek pa ni privedel do nobenega konkretnega rezultata, tako da je bila vsaka odločitev odložena na 15. september, ko je predvideno ponovno srečanje med pristojnim deželnim odbornikom in zastopniki enotne sindikalne zveze CGIL - CISL - UIL. Že gole številke, ki jih je sindikalna zveza navedla na zadnji tiskovni konferenci, zgovorno pričajo o sedanjem nevzdržnem položaju v tržaških bolnicah: da bi le-te učinkovito opravljale svoje naloge, bi morale imeti zaposlenih skupaj 1752 bolničark in bolničarjev z višjo ali nižjo strokovno usposobnostjo. Trenutno pa je zaposlenih le 1541 uslužbencev, kar pomeni, da jih primanjkuje 211. Najhuje je seveda v glavni bolnici, za katero organik predvideva 1129 uslužbencev, v službi pa jih je 1032, torej 87 uslužbencev manj, kot bi jih bilo treba.

V bolnici pri Magdaleni nadalje primanjkuje 28 pomožnih kadrov, v bolnici Santorio pod Obeliskom pa 35. V sindikalnih krogih opozarjajo na nevarnost da bo treba zapreti nekatere oddelke, v kolikor bi ne rešili tega vprašanja in v službo najeli novo osebje. Problem pa postaja še večji, če upoštevamo tudi novo bolnico na Katinari, ki jo sicer še dokončujejo: ko pa bo dograjena in bo služila svojemu namenu, bo namreč v pomožnem zdravstvenem sektorju potrebnih 1956 oseb, zaradi česar bi morali dotlej zaposliti 415 ljudi, seveda v malo verjetnem upanju, da bi se položaj medtem ne poslabšal.

Tako je torej stanje pomožnega zdravstvenega osebja v bolnicah tržaške pokrajine. Sindikalna zveza je ta krizni položaj proučila v vseh podrobnostih in prišla do zaključka, da je treba poiskati neko vsaj začasno rešitev: zato je predlagala uvedbo nove kvalifikacije bolničarja pripravnika, ki so jo svoj čas ukinili. Upravni svet bolniško - zdravstvene ustanove je predlog sprejel, nastopile pa so komplikacije, ker se pokrajinski nadzorni odbor ni hotel izreči o tem sklepu in vso zadevo kratkomalo predal pristojnemu deželnemu odborniku Antoniniju, ki že od samega začetka ni pokazala velikega zanimanja za to pobudo.

O razvoju dogodkov, ki so si sledili po prvi tiskovni konferenci bodo predstavniki sindikalne zveze CGIL - CISL - UIL poročali na današnji tiskovni konferenci: vodstvo bolnic in politične predstavnike pa bodo postavili pred točne odgovornosti, da bi le prišlo do čimprejšnje rešitve teh problemov v zdravstvenem sektorju, katerih posledica v prvi vrsti nosi prebivalstvo.

Prizadevanja dežele za vprašanja skrbstva

Deželni odbornik za finance Zanfagnini se je včeraj v Trstu sestal s predstavniki občin, ki so zainteresirane z vprašanjem prenosa funkcij in struktur, ki so jih svoj čas imele in upravljale sedaj ukinjene ustanove (ukinili so jih na osnovi državnega zakona štev. 641 z dne 21. oktobra 1978).

Na sestanku, katerega so se udeležili tudi funkcionarji generalnega tajništva deželnega odbora in deželnega ravnateljstva za delo ter krajevnih ustanov in administrativnih služb, je odbornik Zanfagnini poglobil kompleksno problematiko občinskega upravljanja tistih služb, ki so jih že vodile ukinjene ustanove.

Medtem pa je vprašanje socialnega skrbstva (med ukinjenimi ustanovami so na primer tudi bivše občinske skrbstvene ustanove — ECA) vedno v središču pozornosti deželnega odbora, ki si mora stalno prizadevati, da bi z deželnimi zakoni zagotovil pokrajinskim in občinskim ustanovam (le-te so s 1. julijem prevzele pristojnosti ukinjenih skrbstvenih ustanov) finančne prispevke, s katerimi kriti razne obveznosti skrbstvenega sektorja. Na eni svojih zadnjih sej je tako deželni odbor na predlog pristojnega odbornika Renzullija, sprejel štiri sklepe, s katerimi je v skrbstvene namene nakazal pet milijard in 729 milijonov lir.

NA PRIREDITVENEM PROSTORU V BOLJUNCU

Praznik ob 40-letnici OF obeta še bogat program

Današnji dan bo posvečen aktivistom
V petek bodo igrali na stare harmonike

Za marsikoga so poletni dnevi dolgočasni in dolgi. Zato pa si tudi marsikdo zaželi, vsaj zvečer, ko zapiha poletna sapica, malo družbe in razvedrila, kot ga nudi v Boljuncu «Poletni praznik», ki ga prirejata krajevna Zveza borcev in skupina «Veseli godci». Do sedaj je praznik dobro uspel in vsak večer je bilo na prireditvenem prostoru mnogo ljudi. Praznik bo trajal do nedelje.

Pa oglejmo si spored preteklih dni in napoved za prihodnje. V ponedeljek zvečer je Sergij Cesar predvajal film «Naša zemlja in ljudje». Film je tudi sam komentiral in zato je bila društvena dvorana polna gledalcev, ki so filmu z zanimanjem sledili. Včeraj se je takoj popoldne pričelo tekmovanje v «briškoli» in «trešetu». Prič̌a smo bili res dobrim kvartopircem, najboljše bodo nagradili v petek zvečer.

Danes bo na prazniku dan posvečen aktivistom. Za razvedrilo bosta poskrbela vaška humorista «Vanek in Drejček», tako da se bomo lahko spet do solz nasmejali njunim izvirnim šalam. Kuharji pa bodo za danes poskrbeli z odličnimi «tripami». Jutrišnji dan bo posvečen mladini. Zato se bodo vrstila kot se spodobi za mlade, najrazličnejša tekmovanja, kot so vlečenje vrvi, tek z žaklji ipd. Kuhinja pa se bo tokrat predstavila s pravim partizanskim golažem.

V petek bo dan posvečen pristaniščnikom, ki naj bi predstavljali vse delavce. Ta večer se bodo predstavili igralci starih harmonik. Najbrž bomo priča res dobrim igralcem. Sploh pa je prav, da prisluhnemo tudi njim, ki so v še «dobrih starih časih» razveseljevali ljudi in brez katerih ni minilo nobeno praznovanje. Posebno pa je prav, da jim prisluhnemo danes, v času električnih kitar, baterij in vsemogočih zvočnih efektov. Sploh pa si večkrat zaželimo prav malo domače glasbe. Tudi ta dan kuhinja ne bo razočarala. Menu bo tokrat sestavljen iz boljunske specialitete... raki iz Glinščice in polenta.

V soboto bo dan tabornikov. Taborniki družine «Strmega brega» bodo pripravili taborni ogenj ob katerem bodo prikazali nič manj kot «kačji ples». V nedeljo pa bo zaključek praznika. Zjutraj bo otroški «ex tempore» na temo NOB. Zvečer pa bo nagrajevanje najboljših malih slikarjev. Zvečer bo tudi tekmovanje v plesih. Vsak večer je tudi loterija in druge zabave, poleg tega pa bodo delovali tudi dobro založeni kioski.

Miriam

Izšla je publikacija o kmetijstvu v deželi

Tiskovni urad in urad za stike z javnostjo dežele F—JK sta izdala 11 številko publikacije «Regione Agricoltura». Med obravnavanimi vprašanji je velika pozornost posvečena vprašanju gojenja krompirja, poleg tega sta v celoti ponatisnjena deželna zakona štev. 62 in štev. 19. Publikacija prinaša tudi obračun dejavnosti deželnega ravnateljstva za kmetijstvo, novice deželne ustanove za razvoj kmetijstva ter vesti z živinorejskega in vinogradniškega področja.

● **Tržaška občina** je v okviru temeljitega čiščenja mestnih ulic za jutri od 15. do 18. ure prepovedala promet po naslednjih ulicah: Vespucci, Concordia, P. Veronese, Colombo od Ul. Concordia do Ul. Venier, S. Marco od Sv. Jakoba do Ul. Marco Polo in Venier.

Šolska ladja vojne mornarice «Amerigo Vespucci» v naši luki

Ladja je odprta za ogled - Iz Trsta bo odplula v nedeljo zjutraj

Včeraj je prispela v tržaško luko šolska jadrnica italijanske vojne mornarice «Amerigo Vespucci». Ladja je zelo znana in vsekakor že na videz lepa, zato ni čudno, da se je že v zgodnjih popoldanskih urah zbralo na pomolu ob Pomorski postaji veliko število radovednežev. Naj takoj povemo, da bo ladja zasidrana v naši luki do nedelje zjutraj, pred tem časom bo odprta tudi za ogled obiskovalcev; včeraj smo lahko stopili na krov od 15. do 19. ure. Danes in v petek bo odprta obiskovalcem od 10. do 12. ure, jutri in v petek pa od 15. do 19. ure.

Včeraj smo si ladjo ogledali tudi mi. Že od daleč nas je njen izgled navdušil. Trije visoki jambori in eleganten trup skrivajo v sebi nekaj romantični čar, ki ga sodobne motorne ladje vsekakor nimajo. Jasno je, da je stara ladja opremljena s povsem modernimi napravami.

Preden smo prišli na krov, smo morali čakati v dolgi vrsti. Med obiskovalci je bilo veliko turistov, italijanskih in drugih.

Ko stopiš na krov te mornarji ničesar ne vprašajo, le če imaš kakšno torbo, te vljudno prosijo, da jim jo odpreš; so pač takšni časi, ki zahtevajo previdnost. Na lesenem krovu se ti prvi trenutek zazdi, da si napravil korak nazaj v času. Jambori se vzpenjajo visoko v nebo, na krovu je polno vrvi in raznih naprav, ki jim pa le pravi mornarji vedo za ime. Seveda, če pokukaš v kabine na poveljniškem mostu vidiš, da so opremljene s sodobnimi aparaturami, kabine so tudi posebno pripravljene za učenje kadetov. Nad boki visijo veliki rešilni čolni, že na prvi pogled vidiš, da je ladja lepo urejena. Dohod v kabine pod krovom obiskovalcem ni dovoljen, tako da si lahko ogledaš le to kar je na krovu.

Naj napišemo, da jadrnice «Amerigo Vespucci» ljudje niso občudovali le s kopnega, ladji se je približalo tudi veliko majhnih zasebnih čolnov; od jadrnic do gliserjev.

Naj tu zapišemo še nekaj podatkov o sami ladji: jadrnico Amerigo Vespussi so zgradili leta 1930, splovili pa so jo leta 1931, nekajkrat so jo seveda že preuredili in posodobili. Od krme pa do premca je jadrnica dolga 70 metrov, na najbolj širokem mestu meri 15,50 metrov, tehta 4.100 ton, površina jader meri 3 tisoč kvadratnih metrov; jadra lahko posadka razpne v dvajsetih minutah. Poleg jader poganjajo ladjo še veliki motorji. Na njej je trenutno vkrcanih 119 kadetov oficirske šole in pa približno 280 oficirjev in podoficirjev.

Kot smo že zapisali, bo ladja odpotovala iz tržaške luke v nedeljo. K nam je prišla iz La Spezie, iz Trsta pa bo nadaljevala svoje križarjenje na Krf, v Taranto, v Neapelj, v Palmo de Mallorca, od tod bo plula v Tolun, v Barcelono in Limo. Križarjenje bo trajalo do 12. oktobra.

● **Letos diplomirani profesorji telovadbe,** ki so končali rimsko visoko šolo za telesno kulturo (ISEF), se lahko v roku desetih dni vpišejo na posebne pokrajinske sezname na šolskem skrbništvu. Če se bodo vpisali v omenjenem roku, bodo vključeni v lestvice za šolsko leto 81/82.

V PROSTORIH TURISTIČNE USTANOVE

OD JUTRI V SESLJANU RAZSTAVA OBRTNIŠTVA

Svoje lesne kraške izdelke bo razstavljal tudi nabrežinski obrtnik Albert Doljak

Jutri bodo v prostorih devinsko - nabrežinske letoviščarske in turistične ustanove v Sesljanu odprli že tradicionalno razstavo domačega obrtništva. Letošnja prireditev bo v mnogočem drugačna od tistih iz prejšnjih let: do lani je bila namreč razstava obrtništva bolj podobna nekakšnemu bazarju, na katerem so razstavljali svoja dela tudi tisti, ki se ne ukvarjajo poklicno s to ali ono obrtniško zvrstjo in za katere je tako ustvarjanje zgolj konjiček.

Organizatorji so letos odločili, da bodo na razstavi sodelovali le pravi obrtniki, katerim bodo namenili tudi več prostora, da lahko na primeren način razkažejo svoje izdelke. Med štirimi izbranimi obrtniki je tudi naš znani obrtnik z lesom Albert Doljak, doma iz Nabrežine, ki se ukvarja s tem poklicem že celih 35 let, pri njegovem delu pa mu je v veliko pomoč žena Bogomila.

Albert Doljak, ki bo edini razstavljal lesne izdelke, je znan v zamejstvu po svojih umetniško izdelanih kraških skrinjah, ki so na ogled tudi v njegovi galeriji «Božo». Tudi na letošnji razstavi bo razstavil nekaj povsem novih skrinj, poleg tega pa bo obsežni razstavni prostor zapolnil še z drugimi deli tipičnega kraškega pohištva. V prvi vrsti bi radi omenili celo kraško kuhinjo z leseno omaro, mizo, stoli. Tu bodo še izdelki iz keramike z vzorci iz kraških skrinj, nadalje pritič za mizo, za skrinje in za stene, na velikem pods u iz kraškega kamna pa bodo . stavljene gobe iz vseh lesov, ki jih ima Albert na svojem vrtu: iz brinja, akacije, iz figovega lesa, češnje, oreha in drugih vrst lesa. Posebno privlačnost predstavljajo tudi leseni krožniki.

Albert Doljak in njegova žena Bogomila bosta razstavljala še mnogo drugih rekvizitov, vedno na kraško tematiko, ki sta jih sama izdelala. Razstavo v Sesljanu bodo odprli jutri ob 19. uri.

V petek pričetek «Tabora» na Opčinah

Vsako leto pomeni velikošmarni «Tabor» na Opčinah lep uspeh. Tudi letos pripravljajo organizatorji pester program, ki bo prav gotovo privabil na dvorišče prosvetnega doma na Opčinah veliko število obiskovalcev.

V petek bodo praznik «Tabor» otvorili, odprli bodo tudi razstavo «Narodne noše v izdelavi» in razstavo slikarjev-naivcev Klavdija Klariča in Giannija Kralja. V soboto bosta nastopili domači mladinski folklorni skupini KD Tabor, igral bo tudi ansambel narodno-zabavne glasbe L. Furlana. V nedeljo popoldan bo nastopila godba na pihala iz Nabrežine, našemu občinstvu se bo prvič predstavil tudi tamburaški mladinski orkester prosvetnega društva iz Železne Kaple. Vse dni bodo delovali dobro založeni kioski, vsak večer bo tudi ples z ansamblom Lojzeta Furlana.

Z avtom v morje

Sinoči, nekaj pred polnočjo, so trije mladeniči končali z avtom v morje. Do nesreče je prišlo v portiču pri Lazaretu, kamor so prihiteli gasilci, da so izvlekli vozilo iz vode in osebje Rdečega križa, ki je mladeničem nudilo prvo pomoč. Kaže, da se je le eden huje poškodoval.

Zaradi pozne ure nimamo podrobnejših podatkov.

V ZADNJIH ŠESTIH LETIH NA TRŽAŠKEM

Število zaposlenih v industriji nazadovalo za skoraj 6.000 enot

Najbolj prizadeto ladjedelstvo, pa tudi prehrambena in tekstilna industrija - Malo možnosti za «drugačno» lokacijo skupne industrijske cone

Najnovejše poročilo o razvoju gospodarskih dejavnosti v tržaški pokrajini, ki ga je za pokrajinsko gospodarsko konzulto pripravilo vodstvo tržaške trgovinske zbornice, v poglavju o industrijski proizvodnji med drugim navaja, da se ta gospodarska veja danes nahaja v najhujši krizi v vsem povojnem času. Kljub temu — dodaja k tej ugotovitvi poročilo — pa predstavlja industrija še vedno najvažnejši nosilni steber tržaške ekonomije, saj šteje še vedno nad 35.000 zaposlenih ljudi, to je okrog 38 odst. vse zaposlene delovne sile na Tržaškem.

Dejstvo je, in statistični podatki to jasno izpričujejo, da se je v zadnjih šestih letih število zaposlenih ljudi v tržaški pokrajini skrčilo za okrog 5.000, v sami industriji pa okrog 6.000 enot. V tej zvezi naj povemo podatke o zaposlenosti konec 1974. in konec lanskega leta, kakršni izhajajo iz uradnih publikacij trgovinske zbornice:

ŠTEVILO ZAPOSLENIH

	Konec leta 1974	Konec leta 1980
Trgovina	18.392	19.116
Kmetijstvo	132	113
Banke in zavar.	3.486	3.827
Industrija	41.022	35.100
Pomorstvo	2.664	1.562
Javne službe	26.388	27.681
Obrtništvo	5 361	5.230
Skupaj	97.445	92.629

Iz pregleda je razvidno, da se je število zaposlenih ljudi na območju tržaške pokrajine v zadnjih šestih letih zmanjšalo za 4.816 enot in da se je obseg zaposlenosti v sami industriji zmanjšal celo za 5.922 enot, to je z 41.022 v letu 1974 na 35 100 konec lanskega leta. Število delovnih mest se je zmanjšalo zlasti v ladjedelništvu in drugih «spremnih» dejavnostih, prizadeta pa so bila tudi druga področja, med temi zlasti industrija stekla, prehrambena industrija in v zadnjih letih tudi tekstilna industrija, v okviru katere je število zaposlenih od leta 1977 do lanskega leta nazadovalo s 1.531 na 831 enot.

V zvezi s temi problemi poročilo trgovinske zbornice navaja, da bi uresničitev skupne industrijske cone, ki jo predvideva osimski sporazum med Italijo in Jugoslavijo, omogočil med drugim določeno zmanjšanje skupnih stroškov v tržaški industriji, kar bi občutno pripomoglo k povečanju konkurenčnosti izdelkov, proizvedenih na našem območju, ki je sicer preveč marginalno glede na italijansko tržišče in na tržišča Evropske gospodarske skupnosti. Kar zadeva cono, poročilo še dodaja, da utegne opustitev načrta, da bi skupno industrijsko strukturo uresničili na Krasu, povsem zbrisati to šanso za nov razmah tukajšnjega gospodarstva, kajti v tržaški pokrajini bo težko najti drugo ustrezno lokacijo. Glede območij v dolini pri Orehu in v Osapski dolini je namreč trgovinska zbornica mnenja, da bi morali obe površini ostati na razpolago izključno za razvoj krajevne in ostale italijanske industrije.

Koncert v cerkvi na Starem trgu

V okviru poletnih prireditev v Trstu bo jutri s pričetkom ob 20.30 v cerkvi Marije Device na Starem trgu koncert s klasično kitaro, oboo, orglami in petjem. Igrali bodo Fabio Cascioli, Fiammetta Zuliani in Maria Puxeddu, pela pa bo Elisa Arreghini. Fiammetta Zuliani poučuje na konservatoriju Tartini v Trstu. Igranje oboe je izpopolnila pri Lotharju Kochu.

Maria Puxeddu se je rodila na Sardiniji, vendar je študirala glasbo v Trstu. Izpopolnila se je na konservatoriju Marcello v Benetkah. Z orgelskimi nastopi je prejela tudi pomembne nagrade. Fabio Cascioli igra na klasično kitaro, nastopa bodisi kot solist, kot tudi v raznih skupinah, ki izvajajo komorno glasbo. Sopran Elisa Arreghini je nastopila kot solist na raznih koncertih v naši deželi.

Danes praznujeta 25. obletnico poroke

ERVINA
in
SERGIO LUDVIK
od Domja

Ob tem lepem jubileju jima iskreno čestitajo in želijo še mnogo sreče v dvoje mama Vera, hčerka Astrid in brat Jordan z družinama

TURISTIČNA SEZONA DOSEGLA SVOJ VRHUNEC

V letoviščih naše dežele je v teh dneh vse zasedeno

Kljub večjemu prometu pa včeraj še ni prišlo do hujše zmešnjave

Velikošmarni prazniki bodo tudi letos napolnili žepe turističnih operaterjev, gostincev in sploh vseh, ki živijo od turizma. Po podatkih, ki smo jih prejeli, je to očitno, verjetno pa je tudi to res, da obračuni ob zaključku sezone le ne bodo tako rožnati, kot so bili prejšnja leta. V naši deželi so turistični kraji že zasedeni, vrste turistov pa čakajo pred turističnimi agencijami, da bi našli prosto sobo. Stavka gostinskih in drugih delavcev na področju turizma, ki že dlje časa grozi, ni uspela, tako da turisti niso občutili nikakršnih posledic. Kdor bo šel iz Trsta na letovanje v osrednja turistična središča v naši deželi, pa mora vsekakor računati, da bo imel izključne težave z iskanjem sob in seveda z iskanjem udobnega prostora v kempingih.

Kar se tiče obmejnega prometa, moramo zabeležiti povečanje prometa na obmejnem prehodu med Avstrijo in Jugoslavijo pri Kokovem, medtem ko poteka promet na mednarodnih obmejnih prehodih v tržaški pokrajini brez velikih zastojev, vsaj do včeraj je bilo tako.

Vreme ni najboljše, upajmo pa, da bodo obveljale napovedi vremenoslovcev, ki predvidevajo za veliki šmaren sončno in toplo vreme.

Turistična sezona je vsekakor na višku; vsi si želimo od doma, paziti moramo le, da ne iščemo v počitniški mrzlici nesreč, posebno na cesti moramo biti previdni, klicev k previdnosti ni nikoli preveč!

Minister La Malfa sprejel Comellija

Minister za proračun posl. La Malfa je včeraj sprejel predsednika naše dežele Comellija; le-ta mu je orisal vsebino poročila, ki ga je pred kratkim pripravil deželni odbor v zvezi z nadaljnjimi finančnimi potrebami F—JK za obnovo od potresa prizadete Furlanije.

Pred tem sestankom se je predsednik Comelli v prejšnjih dneh sestal s podtajnikom pri predsedstvu ministrskega sveta posl. Compagno. Na srečanju z ministrom La Malfo je predsednik naše dežele poudaril potrebo, da vlada vključi v finančni zakon (predstaviti ga mora pred 30. septembrom) tudi refinansiranje državnega zakona štev. 546 o obnovi Furlanije: o tem vprašanju je sicer spregovoril tudi ministrski predsednik Spadolini na sobotnem srečanju z deželnimi parlamentarci v Gorici.

● **Od 15. t.m. bodo naročniki tržaškega telefonskega omrežja lahko neposredno klicali tudi naročnike v Luksemburgu.** Naročniki bodo morali pred zaželjeno številko zavrteti mednarodno predštevilko 00352.

Po podatkih telefonske družbe SIP bodo lahko v Luksemburg neposredno telefonirali tudi naročniki z Goriškega.

OBVESTILO

Cenjene bralce in naročnike obveščamo, da zaradi velikošmarnih praznikov v nedeljo ne bo izšel noben italijanski dnevnik in tako niti Primorski dnevnik. Zaradi tega obveščamo bralce in naročnike, da sprejemamo zahvale, darove in prispevke, čestitke in druga obvestila najkasneje do petka, 14. t.m., do 12. ure, osmrtnice pa do 17. ure.

ŠE VEDNO NEORGANIZIRANI POLETNI DOPUSTI TRGOVCEV NA DROBNO

Letos manj protestov zaradi velikošmarnih zapor trgovin

Največje težave imajo upokojenci - Pogovor z načelnikom odseka SDGZ za trgovino na drobno Borivojem Švagljem

Tudi letos je v tednu pred velikim šmarnom večina tržaških trgovin zaprtih, vendar vse kaže, da so se letos tržaški trgovci na drobno bolje pripravili na množične dopuste. Večina trgovin, predvsem z živili, je namreč zaprtih le popoldne, to še posebej velja za Kras.

Protestov zaradi slabe oskrbe je letos manj, zabeležili smo jih le v nekaterih novejših predmestnih naseljih, v katerih je le večja samopostrežna trgovina in še ta zaprta. Prebivalstvo teh naselij je zato prisiljeno opravljati nakupe v mestnem središču. Z največjimi ovirami se srečujejo upokojenci. Nekateri med njimi morajo prepešačiti tudi več kot kilometer, da pridejo do najbližje odprte trgovine z živili, obenem pa se pritožujejo predvsem nad zaprtimi večjimi samopostrežbami, ki so navadno cenejše. «Veste, z najnižjo pokojnino je prav težko priti do konca meseca», nam je dejala upokojenka od Sv. Jakoba. «Paziti moram predvsem pri nakupu hrane, za katero porabim največji del pokojnine.»

Vendar se s težavami srečujejo tudi sami trgovci na drobno. Načelnik odseka SDGZ za trgovino na drobno Borivoj Švagelj nam je v telefonskem pogovoru dejal, da si tudi trgovci želijo dopusta v teh najtoplejših dneh v letu. To seveda prihaja najbolj do izraza pri večjih trgovinah; v njih zaposleni prodajalci namreč želijo na dopust, ko ga imajo tudi ostali njihovi družinski člani.

Poleti se določena potrošnja omeji. V mestu se močno zmanjša število aktivnega prebivalstva in tudi tisti, ki ostanejo, navadno zmanjšajo nakupe. Pri tem velja omeniti še uveljavljanje navade, da se ženske in otroci poleti preselijo v bližnje turistične kampe, premožnejše družine pa v letoviščarska stanovanja v Gradež in Lignano.

Tradicionalnemu poletnemu nihanju prodaje sta se letos pridružili še zaostritev gospodarske krize v tržaški pokrajini in še posebej zmanjšanje dotoka jugoslovanskih kupcev, kar bo po vsej verjetnosti dolgoročneje vplivalo na povpraševanje. To se ne opazi le v trgovinah z oblačili in avtomobilskimi rezervnimi deli, ampak tudi v trgovinah z živili. Nekateri trgovci so na to zmanjšano povpraševanje odgovorili z daljšimi dopusti.

Trgovinska zbornica in združenje tržaških trgovcev na drobno, v katero je včlanjenih približno 2000 trgovin si sicer prizadevata omiliti težave z nakupi za veliki šmaren, vendar se je doslej le nekaj več kot 300 trgovin odzvalo njihovi pobudi za ureditev učinkovite poletne trgovinske mreže in sporočilo datume dopustov. Zato združenje trgovcev na drobno sploh nima pregleda nad dejanskim položajem v mestu in celotna organizacija poletne oskrbe je prepuščena osebnim pobudam trgovcev.

Razstave terana letos ne bo

Sorazmerno slaba zadnja vinska letina, tako s količinskega kot s kakovostnega vidika, je prisilila repentabrsko občinsko upravo, da je v soglasju z domačimi vinogradniki sprejel sklep, da letos ne priredi običajne razstave terana.

Na osnovi predselekcije so namreč strokovnjaki ugotovili, da imajo le maloštevilni vzorci vse lastnosti terana, da bi jih lahko pripustili na razstavo. Zato so se odločili za alternativno rešitev, da bo v tednu pred Kraško ohcetjo, se pravi od 24. do 30. avgusta, v repentabrskih osmicah pokušnja domačega terana. Vsega skupaj bo na voljo 10 primerkov terana.

B. S.

Ob praznovanju 25. obletnice poroke

ERVINE
in
SERGIA LUDVIKA
od Domja

jima iskreno čestita in želi še mnogo srečnih let v skupnem življenju družina Sergija Pangerca

OB POJAVU, KI JE ZAJEL VSO EVROPO

Tudi na Tržaškem veliko naturistov

Pri kriškem portiču in na bolj znani plaži pod Nabrežino se zbira vedno večje število ljudi, ki se radi kopajo in sončijo na najbolj naraven način, to je goli. Nič čudnega, če ne bi bilo prav v Trstu, ki je že v obdobju pred prvo svetovno vojno in hitro po njej štel številne naturistične klube z lastnim glasilom, s tem v zvezi toliko polemik. Prav v teh dneh so sodili trem mladeničem, ki so se kopali brez kopalk ob treh ponoči na miramarskem obrežju pri kopališčih «Topolini». Ravno tako so sodili in obsodili, čeravno milo, tri osebe, ki so bile gole na čolnu, ki je bil oddaljen od obale poldrugi kilometer. Vse tovrstne prijave sodnim organom so se slabo končale za «kršitelje javne morale».

To se dogaja le v našem lepem in majhnem Trstu, medtem ko v drugih deželah Italije, ki so po tradiciji bolj «tradicionalne», ni več tovrstnih primerov.

Naj spomnimo bralca še na «desant orožnikov» na «costa dei barbari» izpred nekaj let, ko so prijavili manjšo skupino številnih naturistov, ki so se takrat povsem mirno kopali, ne da bi s tem motili ostalih prisotnih, ki so bili oblečeni. Tržaško sodišče ni upoštevalo pri sojenju že ustaljenega običaja na drugih sodiščih na volotoku, da naturizem, ki ne teži k razkazovanju, ne predstavlja kršenja javne morale.

Kljub tem težavam se naturistična društva na tržaškem množijo iz dneva v dan. Najbolj obljudena plaža, na kateri se gnete preko tisoč golih kopalcev, se nahaja pri zunanjem valobranu kriškega portiča. Na petsto metrov dolgem in težko dosegljivem obrežju se zbirajo člani novoustanovljene «Izvirne skupnosti». Hitro po tem kotičku ima društvo «Liburnia» koncesijo za tristo metrov plaže in prav na koncu te plaže se nahaja «Skupnost Dedenca». Za vse naturiste je značilno, da spoštujejo naravno okolje in ne motijo svojega bližnjega. Če se podamo na kako njihovo plažo opazimo hitro, da ni običajnega hrupa, kljub živahnosti golih kopalcev. Tudi obrežje je zelo čisto, saj se je skupinica mladeničev obvezala, da pazi, da vsi kopalci odnesejo svoje smeti. Radijski sprejemniki, magnetofoni in kričanje so prepovedani.

In da ne bomo preveč razburili duhov, naj omenimo, da se je tudi papež Janez Pavel II. pozitivno izrazil, ko je govoril o naturizmu. Zdi se, da je tudi katoliška morala prekosila starokopitnost določenih tržaških krogov, ki sploh nočejo sprejeti tistih pojavov, ki pričajo o razvoju družbenega mišljenja. (dgg)

MALA ČRNA KRONIKA

Samotna smrt

V Ul. Settefontane 16 je na svojem domu umrla 76-letna Virginia Sossa, vd. Poretti. Mrtvo jo je našel predvčerajšnjim zvečer sin Giorgio Poretti (40 let), ki biva na Padričah 182 in je mater zadnjič videl 7. t.m.

Na kraj so prišli bolničarji Rdečega križa z zdravnikom dr. Loiaconom, poleg njih pa policisti znanstvenega oddelka, ki so opravili potrebne izvide.

Truplo so prenesli v mestno mrtvašnico, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

Trčenje na cesti med Zgonikom in Repničem

V noči med ponedeljkom in torkom, točneje ob 1. uri, so na ortopedskem oddelku glavne bolnice sprejeli 24-letnega motorista Franca Pischianza, ki stanuje v Ulici Moreri 167. Zdravniki so ugotovili težki zlom piščali, odrgnine na levi roki in udarec v prsni koš. Prognoza okrevanja je tri mesece.

Pischianz se je ponesrečil s svojim motorjem znamke suzuki, to pa na cesti, ki pelje iz Zgonika v Repnič. Vozil se je prav proti Repniču, ko je trčil v avto znamke volkswagen, ki ga je upravljala 40-letna Silvana Devidovich. Vzroki nesreče še niso znani, pač pa so karabinjerji iz Nabrežine, ki so pripravili zapisnik, ugotovili, da je počila prednja guma volkswagna.

Nesreča na Oberdankovem trgu

Ob 21.30 so z rešilcem Rdečega križa prepeljali v bolnico 19-letno Catio Bellucco (Ul. Tor San Piero 8), ki je pri padcu z vespo utrpela udarec v lobanjo in druge poškodbe, zaradi katerih bo morala zdraviti 20 dni.

Belluccova se je poškodovala, ko se je vozila na vespi, ki jo je upravljal 18-letni Antonello Bruni (Ul. Bramante 2). Mlada dva sta se peljala proti glavni železniški postaji, ko jima je — po pričevanju Brunija — neki avto prekrižal pot, to pa na Oberdankovem trgu. Da bi se izognil trčenju, je voznik zavil in tako izgubil nadzorstvo nad motornim vozilom. Sam se pri padcu ni poškodoval.

V trčenju poškodovani člani neapeljske družine

V trčenju na križišču med Ul. Gatteri in Ul. Crispi se je ponesrečila neapeljska družina. V fiatu 128 z neapeljsko registracijo, ki je vozil po Ul. Crispi in ga je upravljal 42-letni Renato Rossi, so se poškodovali štirje potniki: 68-letna Maria Naper Mozziga, ki so ji nudili prvo pomoč v glavni bolnici (8 dni zdravljenja); 11-letna Anna Rossi, 10-letni Carlo Rossi in 3-letna Maria Rossi.

Ob izgubi dragega dedka izreka Piji Cah iskreno sožalje dekliški zbor Vesna iz Križa.

NA POBUDO VIDEMSKE DELEGACIJE MEŠANE ZBORNICE

Trinajst podjetij iz naše dežele na letošnjem velesejmu v Zagrebu

Novembra v Vidmu posvet predstavnikov mešanih zbornic iz Milana in Beograda

Okoli dve tretjini vsega razstavnega prostora, ki ga bo zavzela Italija na skorajšnjem jesenskem mednarodnem velesejmu v Zagrebu, bodo zajela podjetja iz naše dežele. Pobudo za obsežnejši nastop podjetij iz Furlanije-Julijske krajine na zagrebški manifestaciji je prevzela novoustanovljena videmska delegacija mešane italijansko-jugoslovanske zbornice iz Milana, ki ji predseduje videmski gospodarstvenik D'Onofrio.

Za nastop v okviru italijanskega paviljona v Zagrebu se je priglasilo trinajst podjetij, in sicer Alni iz Trsta, Gama Impex in IMSA iz Gorice, Morassutti in Univermac iz Pordenona ter Berlasso Officine Meccaniche, Caselli, Cecutti, Giarduz, Semca, Tris, Universal in Vattolo iz Vidma.

V zvezi s to pobudo je predsednik delegacije D'Onofrio izjavil, da je videmska trgovinska zbornica pred meseci podprla nastanek nove poslovne organizacije v prepričanju, da se bodo v prihodnjih letih razne oblike gospodarskega sodelovanja med Italijo in Jugoslavijo in še zlasti med obmejnimi območji obeh držav močno okrepile, zlasti v okviru nedavnega sporazuma o poslovni kooperaciji med sosedno državo in Evropsko gospodarsko skupnostjo. Že pred tem so gospodarski krogi iz videmske pokrajine navezali tesne poslovne stike z Jugoslavijo in še zlasti s Slovenijo in Hrvatsko, v zadnjih letih pa se je okrepila tudi njihova prisotnost na raznih sejemskim prireditvah v sosedni republiki, tako zlasti na sejmih v Ljubljani, Zagrebu, Beogradu in Novem Sadu. To sodelovanje namerava zdaj videmska delegacija mešane zbornice še znatno okrepiti, poleg tega pa ima v načrtu tudi vrsto drugih pobud, med katerimi naj navedemo zlasti posvet predstavnikov obeh mešanih zbornic iz Milana in Beograda, ki bo v Vidmu v letošnjem novembru.

Deželna ustanova CGIL za raziskavo je izdala knjigo o kroniki delavske organizacije na Tržaškem od leta 1943 do leta 1978. Avtorja knjige, ki bo na razpolago v kratkem in ki stane 13.000 lir, sta Paolo Sema in Claudia Bibalo. Uvodno besedo je napisal Arturo Calabria.

OB UDELEŽBI MLADINCEV IZ SLOVENIJE

V ponedeljek v Ljubljani začetek tradicionalne MPPŠ

Na mladinski poletni politični šoli bodo prisotni tudi mladinci iz zamejstva - Še je čas za vpis

V ponedeljek, 17. t.m., se bo v Tacnu (Vikrče) pri Ljubljani pričela tradicionalna mladinska poletna politična šola (MPPŠ 81), ki jo organizira Republiška konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije. Kot v preteklih letih bo delo na soli potekalo v jutranjih in popoldanskih urah v glavnem po skupinah, v večernih urah pa so na sporedu plenarna zasedanja ali javne tribune, na katerih bodo znani družbenopolitični delavci spregovorili o aktualnih vprašanjih jugoslovanske družbe in ostalih svetovnih zadevah.

Udeleženci politične šole RK ZSMS bodo porazdeljeni v devet skupin, med katerimi naj omenimo naslednje: skupina predsednikov in sekretarjev OK ZSMS, skupina za družbenoekonomske odnose, skupina za vzgojo in izobraževanje, skupina za krajevne skupnosti in družbene organizacije, skupina za splošni ljudski odpor, skupina za komisijo za mednarodne odnose, skupina za obveščanje in propagando itd.

MPPŠ 81, ki se bo zaključila v soboto, 22. avgusta, je prav gotovo ena izmed najpomembnejših mladinskih izobraževalnih pobud, ki jo vsako leto prireja RK ZSMS. Mladi iz zamejstva se poletne politične šole udeležujejo od vsega začetka in tudi letos se je skupina mladih s Tržaškega in Goriškega nameravala udeležiti.

Zainteresirani mladinci se za udeležbo na MPPŠ 81 lahko še v teh dneh obrnejo na sedež Mladinskega odbora SKGZ v Trstu (Ul. sv. Frančiška 20/III - telefon 744-249) ali pa v Gorici (Ulica Malta 2 - telefon 84-644), kjer se lahko vpišejo in dobijo vse potrebne informacije.

Izleti

Združenje Union Podlonjer priredi enodnevni izlet 15. avgusta v Dolomite in sicer v Caserazzo dolina Pesarina, kjer bo praznik prijateljev v naravi. Vpisovanje v Ul. Valdirivo 30 v petek od 17. do 19. ure. Telefonirati na št. (040) 64459 ali v večernih urah na št. (040) 732858. Odhod izpred sedeža dežele na Oberdankovem trgu ob 6.30.

Včeraj-danes

Danes, SREDA, 12. avgusta
KLARA

Sonce vzide ob 6.01 in zatone ob 20.18 — Dolžina dneva 14.17 — Luna vzide ob 18.14 in zatone ob 2.35

Jutri, ČETRTEK, 13. avgusta
LILIJANA

Vreme včeraj: najvišja temperatura 31 stopinj, najnižja 22,6 stopinje, ob 18. uri 29,2 stopinje, zračni tlak 1009 mb ustaljen, veter 7 km na uro zahodnik, vlaga 45-odstotna, nebo skoraj jasno, morje mirno, temperatura morja 24 stopinj.

ROJSTVA IN SMRTI

RODILI SO SE: Sabrina Cesaria, Mattia Modonutti, Vittorio Parenzan, Enrico Cortellino, Jessica Trevisi, Rossella De Tullio.

UMRLI SO: 51-letna Leonarda Vendola por. Plani, 65-letni Vito Gambara, 87-letna Adele Ossich vd. Zetto, 80-letni Ademo Nigris, 54-letni Aldo Lavorino, 94-letna Elvira Medeot vd. Zotta, 68-letni Alfredo Bassi, 93-letna Ada Parenzan vd. Trevisan, 86-letna Paola Perkovic vd. Busich, 79-letna Antonia Rencelj vd. Cherbaucich, 83-letni Ugo Franchini, 57-letni Danilo Bisiacchi, 80-letni Giovanni Vascotto, 77-letni Drago Curk, 85-letna Marija Mahnič vd. Deško, 84-letni Giovanni Dandri, 80-letna Giovanna Gracogna por. Giovannini, 70-letni Miroslao Turchi, 77-letna Alba Ribarich vd. Straniero, 48-letni Renato Smilovich, 89-letna Giorgina Micheli por. Reiner, 79-letna Edvige Rozina vd. Fabbroni, 75-letna Antonia Prodan vd. Urbanaz, 72-letni Giovanni Babic, 80-letni Antonio Ruzzier, 87-letna Francesca Galic vd. Bidoli, 64-letni Giorgio Finzik, 83-letna Ernesta de Gironcoli vd. de Nordis, 87-letna Maria Vallery vd. Beccari.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN
(od 8.30 do 20.30)
Drevored XX septembra 4, Ul. Berini 4, Ul. Commerciale 26, Trg XXV aprila 6.
(od 8.30 do 13. in od 16. do 20.30)
Ul. Settefontane 39, Trg Unità 4.

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(od 20.30 dalje)
Ul. Settefontane 39, Trg Unità 4.

LEKARNE V OKOLICI
Boljunec: tel. 228-124; Bazovica: tel. 226-165; Občine: tel. 211-001; Prosek: tel. 225-141; Božje polje Zgonik: tel. 225-596; Nabrežina: tel. 200-121; Sesljan: tel. 209-197; Žavlje: tel. 213-137; Milje: tel. 271-124.

ZDRAVSTVENA DEŽURNA SLUŽBA
Nočna služba od 20. do 8. ure tel. 732-627, predpraznična od 14. do 21. ure in praznična od 8. do 20. ure, tel. 68-441.

Prispevajte za
DIJAŠKO MATICO

Gledališča

VERDI
Jutri ob 20.30 bo na sporedu peta predstava operete «Tiha voda» («Acqua cheta») skladatelja Giuseppa Pietrija. Glavni interpreti so: Daniela Mazzucato, Sandro Massimini, Maria Loredan, Anna Campori, Giampiero Becherelli, William Matteuzzi, Orazio Bobbio, Gianfranco Saletta, Franco Jesurum, Fulvia Gasser in Giorgio Valletta. Režiser in koreograf je Gino Landi.

Orkester gledališča Verdi bo dirigiral Guerrino Gruber, novo postavitev po osnutkih Wilyja Orlandija so izdelali v delavnicah gledališča Verdi, kostume po osnutkih Sebastiana Soldatija pa sta izdelali krojačnici gledališča Verdi in Arrigo iz Milana.

Kino

Ariston 21.30 (na prostem) «Saranno famosi». Režija A. Parker.
Eden 17.00 «L'ultima follia di Mel Brooks».
Grattacielo 17.00—22.15 «Guerra tra polizie». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Fenice 17.00 «La nona configurazione».
Cristallo 17.15 «Agente 007 Thunderbal: operazione tuono».
Aurora 17.15 «Agente 007: vivi e lascia morire».
Capitol 18.00 «Uno sparo nel buio». P. Sellers.
Moderno 17.00—21.30 «Qualcuno volò sul nido del cuculo». Prepovedan mladini pod 14. letom
Mignon 16.30 «La strana signora della grande casa». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Nazionale 16.00 «American porno story». Prepovedan mladini pod 18 letom
Filodrammatico 15.00 «Ultra porno sexy party». Prepovedan mladini pod 18. letom.
Radio Zaprto zaradi počitnic.
Vittorio Veneto 17.00 «Il clan del terrore». Prepovedan mladini pod 14. letom.
Ljudski vrt (poletni kino) 21.15 «Il rollerboy».
Valmaura (poletni kino) 21.15 «L'infermiera nella corsia dei militari».

Razna obvestila

V okviru «Poletnega praznika» v Boljuncu, se bosta danes predstavila vaška humorista «Vanek in Drejček». Nadaljuje se tudi razstava OF. Kuhinja nudi danes «tripe».

SKD Tabor - Opčine. Vaje sredinje in stareše folklorne skupine bodo jutri, 13. avgusta, ob 19. uri.

Starše učencev osnovne šole Karel Širok in bivše Donadoni ter vrtca v Dijaškem domu obveščamo, da bo taborjenje s kopanjem od 14. avgusta dalje. Za informacije telefonirati v večernih urah na št. 040/911119.

Zveza vojnih invalidov NOV obvešča svoje člane, da bo urad zaprt do 17. avgusta 1981.

NŠK obvešča, da bo knjižnica zaprta do 2. septembra 1981.

Čestitke

V nedeljo je praznoval rojstni dan ERMINIO iz Ricmanj. Iskreno mu čestitata in želita mnogo sreče in zdravja Savina in Tanja.

POGOVOR S KVESTORJEM DR. FORINOM OB ODHODU IZ GORICE

V zadnjem času precej uspešna akcija goriške policije proti razpečevalcem mamil

Kvestor dr. Forino in funkcionar dr. Sannino sta novinarjem obrazložila številne uspele udarce policije tihotapcem in razpečevalcem mamil

Čez nekaj dni, sredi prihodnjega tedna, odpotuje iz Gorice v Rim, na novo službeno mesto, dosedanji goriški kvestor dr. Mario Forino. V našem mestu je bil osemnajst mesecev, vzljubil ga je, ker je v njem življenje precej mirno. V Rimu bo sicer živel v bolj živahnem mestnem vrvežu, vendarle bo tam lahko imel pri sebi družino (v Gorici ni moč dobiti stanovanja, nam je povedal včeraj med poslovilnim pogovorom) ker ima tam svoje stanovanje, bo pa tudi blizu rojstnemu Neaplju, kjer ima še živečega 92-letnega očeta.

Zaključni stik z novinarji je kvestor dr. Forino izkoristil, da je napravil nekak obračun svojega enoinpolletnega vodenja goriške kvesture. Precej dela so imeli policijski funkcionarji in vsi agenti prav pred dnevi, v soboto, ko je bil na obisku v Gorici predsednik vlade Spadolini. V varovalni akciji je bilo kar precej agentov javne varnosti in kvestor nam je dejal, da so on in vsi njegovi podrejeni zelo zadovoljni, da je ves čas obiska predsednika vlade v Gorici vse potekalo zelo mirno.

Kvestor dr. Forino nam je potem skupno z načelnikom letečega oddelja goriške kvesture dr. Sanninom obrazložil akcije goriške policije za preprečanje širjenja mamil na našem območju.

Že v lanskem letu so agenti policije opazili, da se uživalci mamil in nekateri razpečevalci zbirajo precej pogosto v Gradežu. Kmalu so ugotovili, da so prekupčevalci iz Verone tam odprli neko prodajno bazo in kmalu so policisti to skladišče tudi odkrili in uničili. V glavnem so tam mamila dobavljali videmskim uporabnikom.

Kronika pa je prav v zadnjem času zabeležila pri nas na Goriškem štiri večje primere tihotapljenja mamil. Kvestor in načelnik letečega oddelka sta nam obudila te dogodke. V začetku letošnjega julija je policijska patrulja zalotila v Tržiču skupino treh ljudi iz Verone, potem je prišlo do avtomobilske dirke in pri Palmanovi so policisti trojico zajeli. Zaplenili so pol kilograma heroina. Nekaj dni kasneje so na obmejnem prehodu pri Rdeči hiši zalotili dva Turka, ki sta skušala pretihotapiti v Italijo en kilogram čistega heroina. Nekaj dni kasneje je prišlo spet do zasledovanja tokrat skoro domačih tihotapcev, enega goriškega in dveh jugoslovanskih šoferjev. Policisti so jim zaplenili 13 kilogramov hašiša in 300 gramov morfija. Kot je znano je bila trojica oborožena in zaradi tega že obsojena pred nekaj dnevi na goriškem sodišču. Zadnji dogodek je bil pred nekaj dnevi pri Redipuglii, kjer so policisti zalotili nekaj ljudi iz Verone, ki so imeli v vozilu skoro pol kilograma heroina v vrednosti pol milijarde lir.

Morda prav zaradi dosedanjega zatišja so prekupčevalci in tihotapci mamil izbrali v zadnjem času goriške obmejne prehode in goriško področje nasplošno za svoje akcije. Našli pa so budne policijske agente in sedaj čakajo v zaporu na sodno razpravo Seveda se policija ni omejila samo na te štiri akcije. Stalno vrši nadzorstvo nad razpečevalci in uživalci mamil in v zadnjem letu in pol so izvršili nič kaj pregledov in tudi preprečili drobno raznečevanje. Imeli pa so seveda opravka še z drugimi akcijami, ki so lastne policiji, kot so ugotavljanje zločinov manjše vrednosti. Sodi pač to v normalno poslovanje policijskih organov. Sicer pa, k sreči, ni v Gorici in na Goriškem velikega kriminala.

Na mesto kvestorja dr. Forina pride v Gorico 20. avgusta dr. Renato Capasso, dosedanji načelnik Criminalpola za Toskano, sedaj s činom podkvestorja.

Včeraj, pred sestankom z goriškimi novinarji, se je od kvestorja dr. Forina poslovil tudi goriški prefekt dr. Milizia.

Ugodna turistična sezona na Goriškem

V Primorskem dnevniku smo že poročali, da se v Soški dolini, na Lokvah, v Črnem vrhu in drugih turističnih krajih na Goriškem nahaja v tem počitniškem obdobju mnogo turistov. Novi prihodi gostov potrjujejo, da bo sezona izredno ugodna. Točnega števila turistov pa ne bo mogoče ugotoviti. Slednji so namreč napolnili hotele, zasebne hiše z ležišči za turiste, vendar pa tudi številni v tem času vročinskega vala prebivajo na prostem. Tako v Trnovskem gozdu, v okolici Nove Gorice, v Vipavski dolini ter zlasti na planjavah v Soški dolini.

Cene za turizem so se tudi na Goriškem povečale, vendar so za tujce še zmeraj ugodne. Penzion na osebo v hotelih ali zasebnih gostiščih stane največ do 50 tisoč starih dinarjev, to pa je znesek, ki ga zlasti tujci radi žrtvujejo za oddih in počitnice v poletnem času.

PREJŠNJO SOBOTO NA VRHU

ZLATA POROKA ZOFIJE IN ANGELA JURNA

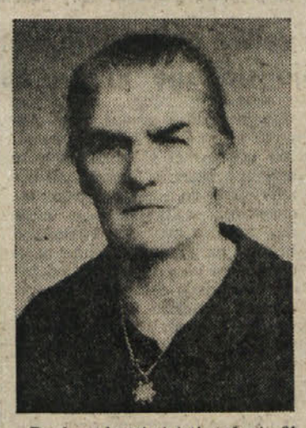

Pred petdesetimi leti, točneje 31. junija 1931 sta si Zofija Frančeškin in Angel Juren z Vrha obljubila večno zvestobo. Veselo praznovanje zlatega jubileja sta zakonca lahko priredila le prejšnjo soboto, ko se je na Vrhu zbrala vesela družina sorodnikov in prijateljev. Slavljenko so namreč dvakrat operirali na želodcu in je po dolgem okrevanju sedaj zopet zdrava.

V marsičem je njuno življenje že od mladih nog teklo vzporedno. Angel se je rodil 6. avgusta leta 1906, Zofija pa 15. maja 1908. Oba sta Vrhovca. Tako kot mnoge naše ljudi je tudi njih doletela zla usoda, da sta morala med prvo svetovno vojno v begunstvo. Najprej sta z družinama romala v Nemčijo nato v Münd, na avstrijsko - madžarski meji, konec vojne pa sta pričakala na Štajerskem: Angel v Ptuju, Zofija pa v Ljutomeru. Ko sta se leta 1919 vrnila na Vrh sta pomagala staršem pri delu na polju. Slavljenec je bil tudi začasno zaposlen kot zidarski pomočnik, ko so leta 1922 na porušenem Vrhu gradili nove domove. Ker je bil edini sin v družini je Angel Juren opravil le šest mesecev vojaškega roka v Bologni. Leta 1931 sta se Zofija Frančeškin in Angel Juren poročila; v zakonu je Angelu žena povila tri hčerke, ki so jih starši vzgajali v zavedne članice naše skupnosti. Zofija, Angela in Marija namreč živijo na Vrhu in jima večkrat prihajajo v družbo pa tudi v pomoč pri hišnih opravilih. Med vojno je tudi Angel trpel pod nacifašističnim jarmom. Njega in štiri druge Vrhovce so namreč ob zori 13. februarja 1943 fašisti odpeljali v delavske bataljone, kjer je, najprej v Potenzi, nato na Korziki in v Marseillu, ostal do konca vojne.

Vsakdanji kruh si je vedno prislužil z garanjem na kmetiji in občasnimi zaslužki pri sosedih ali v Laškem; žena Zofija pa je dolga leta prodajala domače mleko v Gorici.

Čestitkam njunih hčera, šestih vnukov in vnukini ter ostalih sorodnikov in prijateljev se pridružimo tudi mi z željo, da bi preživela še mnogo zdravih in srečnih let.

NAD 10.000 POGINULIH RIB

Ekološka katastrofa v Hublju in Vipavi hujša od včerajšnjih predvidevanj

V 10-kilometrskem pasu biološko mrtva voda - Prepovedano kopanje, uživanje vode ter napajanje živine - Brez kolavdacije delujoče novo čistilne naprave v Ajdovščini so bile pokvarjene

Ekološka katastrofa v Hublju in v delu toka Vipave je hujša kot je izgledalo iz prvih vesti, ki smo jih objavili včeraj. Hubelj od Ajdovščine do izliva v Vipavo in tja do Brij, torej dobrih deset kilometrov vodnega toka, sta biološko mrtva in ribiči pravijo, da bo kar pet let potrebnih predno bo moč v teh dveh vodah dobiti pet kilogramov težke postrvi, kakršne so našli mrtve na vodni gladini konec prejšnjega tedna. Tudi količina rib je nekoliko večja od te ki smo jo objavili včeraj; od 3.000 do 3.500 kilogramov mrtvih rib naj bi bili našteli. Kar 90 odstotkov teh je postrvi, med ostalimi pa je tudi precej jegulj. Medtem ko je biološko mrtva voda tja do Brij so mrtve ribe priplavale po Vipavi tudi v njen spodnji tok in nekatere so našli tudi pri Renčah, pri Mirnu in tudi na italijanski strani. Na izredno sejo se je sestal izvršni svet občine Ajdovščina in poleg drugega odločil tudi, da je prepovedano kopanje v Hublju in v gornjem toku Vipave, prepovedano je uživanje vode, prepovedano je tudi napajanje živine.

Analize vode in poginulih rib niso še znane. Vodo analizirajo v Zavodu za socialno medicino in higieno na Pristavi pri Novi Gorici, poginule ribe pa analizirajo v laboratoriju Zavoda za ribištvo Slovenije v Ljubljani.

Novogoriški preiskovalni sodnik nadaljuje s svojim delom. Včeraj je določil izvedenca iz Ljubljane, ki bo ugotovil vzroke množičnega pogina rib, že sedaj pa je ugotovljeno, da čistilna naprava v Ajdovščini, ki sicer deluje že od letošnje spomladi in v katero se zbirajo vode iz kanalizacije mesta ter vseh tovarn, ki so v tem kraju, nima še uporabnega dovoljenja za delovanje, niti ni bilo še tehničnega prevzema. Ugotovili so včeraj, da so nekatere naprave slabo delovale, da so imeli težave s kompresorji.

Kar trije od petih tam postavljenih kompresorjev niso prav delovali in ker kompresorji dovajajo kisik prenovljeni in očiščeni vodi, lahko velja domneva, da je očiščena voda odtekala v Hubelj brez kisika. Odtod morda pomanjkanje kisika v vodi, tistega kisika, ki je nujno potreben ribam in vsemu drugemu življenju v vodi.

Sodniki bodo seveda morali skleniti delo analitikov in inšpektorjev. Ti ugotavljajo tudi ali je kaka tovarna prejšnji petek spustila kake škodljive odpadne vode v čistilno napravo. Če bodo ugotovili krivca bo ta lahko kaznovan, upoštevajoč zakone sosedne države, s kaznijo do treh let.

Dokončno besedo je seveda težko sedaj izreči, vendarle je treba ugotoviti, da je bila napravljena velika škoda, ki se ne bo morda poznala v prej omenjenem desetkilometrskem pasu, marveč jo bo lahko moč čutiti tudi v spodnjem toku Vipave. Že več kot 10.000 poginulih rib pomeni veliko škodo, ekološka škoda pa je seveda večja.

Urnik Rdečega križa

Sedež pokrajinskega odbora Rdečega križa v Ul. Codelli 9 bo do 27. avgusta zaprt zaradi dopusta, od 28. do 31. avgusta pa bo odprt od 8.30 do 12.30. Ambulanta pa bo do konca meseca odprta le od 10.00 do 12.00.

● **Na trgovskem tehničnem zavodu** Einaudi v Tržiču bodo z novim šolskim letom uvedli tudi specializacijo za operaterje v zunanji trgovini. Na goriškem zavodu Galilei uvedejo dodatno smer študija informatike.

Izleti

Slovensko planinsko društvo v Gorici sporoča, da je zaradi bolezni nekaj oseb odpovedalo udeležbo na štiridnevnem avtobusnem izletu od 4. do 9. septembra in da je torej še nekaj mest na razpolago. Prijave sprejemajo na sedežu društva najkasneje do torka, 18 avgusta.

Prosvetno društvo Danica z Vrha priredi od 25. do 27. septembra avtobusni izlet v Muenchen, na Oktoberfest. Izletniki si bodo ogledali zanimivosti bavarske prestolnice ter obiskali tudi zloglasno taborišče smrti v Dachauu. Cena izleta znaša 175 tisoč lir, ob vpisu pa je treba vplačati 50 tisoč. Pojasnila in vpis pri Dominku in Žarku Grilju.

Slovensko planinsko društvo priredi 22. in 23. avgusta izlet v Avstrijo z vzponom na Grossglockner. Prevoz z lastnimi sredstvi. Informacije pri predsedniku društva.

V primeru majhnega števila interesentov, izlet v Avstrijo odpade. V tem primeru se bodo goriški planinci v zgoraj omenjenih dneh povzpeli na Škrlatico. Slovensko planinsko društvo nadalje vabi člane in prijatelje da se v čim večjem številu udeležijo delovne akcije za dograditev koče pri Krnskih jezerih. Akcija bo 5. in 6. septembra.

DEŽURNA LEKARNA V TRŽIČU
Danes ves dan in ponoči je v Tržiču dežurna lekarna Rismondo, Ul E. Toti tel. 72-701.

DEŽURNA LEKARNA V GORICI
Dežurna lekarna z dnevno in nočno službo je Pontoni Bassi, Raštel 52, telefon 83-349.

DODATNI ENOLETNI POUK ZA UČITELJE

ŠE VEDNO JE MOŽNOST VPISA V 5. RAZRED UČITELJIŠČA

Z dodatno diplomo bi lahko učitelji nadaljevali šolanje na vseh fakultetah

Pred časom, ob zaključku letošnje mature na slovenskih srednjih šolah, smo poročali, da so na slovenskem učiteljišču «Simon Gregorčič» začeli akcijo za ustanovitev 5. razreda te naše višje srednje šole. Za kaj gre, ko vemo da traja pouk na učiteljišču štiri leta? Z diplomo usposobljenostnega izpita na učiteljišču imajo možnost tisti mladi učitelji, ki želijo nadaljevati študij na univerzah, obiskovati le fakultete za tuje jezike ir tako imenovani magistero. Obstaja pa možnost, da na učiteljiščih začasno uvedejo tudi 5. razred in maturanti bodo potem imeli možnost nadaljevat študij na vseh fakultetah v državi, enako kot maturanti drugih višjih srednjih šol. Na številnih italijanskih učiteljiščih so možnost takega dodatnega razreda velikokrat izkoristili, nekajkrat so to možnost izkoristili tudi na slovenskem učiteljišču v Trstu. Tja so šli nekajkrat tudi komaj diplomirani goriški učitelji na dodatno študiranje.

Ker je letos napravilo na goriškem učiteljišču usposobljenosti izpit 23 ljudi so menili, da bi bila dana tudi za goriško slovensko učiteljišče možnost uvedbe takega dodatnega razreda. Nekaj učiteljev se je za tak enoletni dodatni pouk zares vpisalo, vendarle je njih število za sedaj majhno. Tako so nam povedali včeraj na tajništvu. Vpis pa je še vedno možen in v že omenjeni šoli upajo, da se bo število vpisanih povečalo, tako bi ti dobili možnost imeti ta enoletni dodatni pouk kar na goriškem učiteljišču. Zaradi tega tudi s tega mesta še enkrat obveščamo vse zainteresirane naj se nemudoma, še ta teden oglasijo na tajništvu učiteljišča «Simon Gregorčič» v Ulici Alviano.

Lažja nesreča v Gorici

Na križišču med ulicama Terza Armata in Vittorio Veneto se je včeraj zjutraj malo pred osmo uro pripetila lažja prometna nesreča. Do trčenja je prišlo ker upravnica avtomobila fiat 850 special goriške registracije, 49-letna Sonia Ciarrettino ni na omenjenem križišču dala prednosti tovornjaku, ki ga je upravljal 23-letni Goričan Flavio Caprara. Pri trčenju se je Ciarrettinijeva lažje poškodovala na obe nogi zaradi česar se bo morala zdraviti osem dni. Manj sreče je imela njena sopotnica, 45-letna Marie Therese Wojtynia iz Lecceja, ki bo zaradi zloma večjega števila reber zloma ključnice in drugih udarcev po celem telesu okrevala v 25 dneh.

Kino

Gorica

CORSO Danes zaprto.
VITTORIA 18.00—22.00 «Belle, erotiche, maliziose». Prepovedan mladini pod 18. letom.

Tržič

EXCELSIOR 18.00 — 22.00 «Agente 007 al servizio di sua maestà».
PRINCIPE Danes zaprto.

Nova Gorica in okolica

SOČA 18.00—20.00 «Žandar proti marsovcem». Francoski film.
SVOBODA 18.00—20.00 «Vsi gremo na smučanje». Francoski film.
DESKLE 19.30 «Zmagovalec vzame vse». Ameriški film.

Prispevki

Ob 15. obletnici smrti Oskarja Vižintina daruje družina 30.000 lir za Kulturni dom v Sovodnjah.

V spomin na Emo Lavrenčič por. Brisko darujeta Stanko in Helena 30.000 lir za spomenik padlim v Štandrežu.

IZ MAJHNE DELAVNICE PODJETJE EVROPSKIH RAZSEŽNOSTI

Izdelke iz šempetrskih «Vozil» kupujejo tudi na Zahodu

Obrate imajo v Šempetru, Novi Gorici, Lokovcu in celo v Makedoniji - Zanimanje za Vozilove licence

Ko je pred nedavnim predsednik slovenskih sindikatov Vinko Hafner obiskal podjetje «Vozila Gorica» v Šempetru je naglasil, da je že dolgo želel spoznati to delovno organizacijo, ki uživa sloves v vsej Jugoslaviji in tudi na tujem. Vzpon tega podjetja je bil skokovit in ni veliko takih primerov. Začelo se je razvijati v obdobju po vojni iz prvotne servisne delavnice za popravilo avtobusov in kamionov. Zdaj je v tovarni zaposlenih skupaj okrog 1.500 delavcev, in to v posameznih obratih v Šempetru, Novi Gorici, Lokovcu, pa tudi v Makedoniji.

V «Vozilih» izdelujejo priklopna in druga specialna vozila z nadgradnjami, cisterne s pripadajočo opremo za prevoz vseh vrst tekočin, prahu in plinov in kolesne sestave za cestna vozila. V zadnjem času razvijajo tudi proizvodnjo dvigalnih naprav za vgradnjo na priklopna vozila pa proizvodnjo vozil na hidrostatični pogon. Kupljenih licenc tovarna nima, marveč je celoten tehnični razvoj sad lastnega domačega dela.

Vseh zaposlenih je okrog 1.500, od tega 600 kvalificiranih kovinarjev, 200 delavcev ima štiriletno srednjo šolo, 30 pa visoko in 30 višjo izobrazbo. Med delavci je približno 250 tistih, ki so prišli iz drugih republik in obeh jugoslovanskih pokrajin. Slednji so se postopno dobro naučili svojega dela, tako da kar zadeva delovni uspeh oziroma produktivnost ne zaostajajo za starejšimi izkušenimi delavci z industrijsko tradicijo. Naj poudarimo, da bi v «Vozilih» takoj radi zaposlili večje število kovinarjev in drugih delavcev, ki pa jih ni mogoče dobiti. Delovni pogoji so resda težki, vendar so zato plače ugodne. Povprečno zasluži delavec od 900 tisoč do poldrugega milijona starih dinarjev mesečno. Tovarna jim nudi tudi kosilo, ki stane 1.500 starih dinarjev, po večini za vse zaposlene pa je rešila tudi stanovanjske potrebe. Dobili so posojila za nakup ali zgraditev stanovanja, ali pa je tovarna posameznikom sama kupila stanovanja. V načrtu imajo tudi gradnjo samskega doma.

«Vozila» bodo letos izdelala za okrog 200 milijard starih dinarjev raznih vozil in drugih proizvodov. Od tega bodo izvozili za 16 milijonov dolarjev svojih izdelkov. Namenjajo jih po večini v industrijsko razvite dežele, pa tudi v države tako imenovanega tretjega sveta. Zunanjetrgovinska bilanca bo aktivna, saj bodo surovin iz tujine, ki jih potrebujejo za redno proizvodnjo uvozili za polovico nižji znesek, namreč za 8 milijonov dolarjev. Naj dodamo, da so «Vozila» prodala licence za nove tovarne specialnih vozil in prikolic v Tanzaniji in Egiptu. Svojo tehnologijo, sredstva in usposobljene delavce pa šempetrska tovarna namenja tudi za napredek pasivnih območij v Bosni in Makedoniji.

V GORIŠKI OBČINI

Na voljo tri obrtnice za taxi avtomobile

V Gorici so v zadnjem času nehali z delom kar trije taksisti. Zaradi tega nas obveščajo z županstva, da so tri obrtnice na razpolago tistim, ki to želijo Prošnje na kolkovanem papirju naj zainteresirani pošljejo na županstvo do 15. septembra letos. Veljavne so tudi prošnje, ki so bile poslane na županstvo lani. Vsekakor pa imajo zainteresirani možnost prositi pojasnila na poveljstvu mestnih redarjev v Mazzinijevi ulici.

Prispevki

Namesto cvetja na grob Draga Curka daruje družina Milana Švaba 40.000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina Albina Guština darujeta Vilma in Zdravko Bizjak 10.000 lir za KD Kraški dom.

Ob obletnici rojstva pokojnega Ivana Riose daruje žena Lojzka 10 tisoč lir za Društvo slovenskih upokojencev in 10.000 lir za šolo Josip Ribičič pri Sv. Jakobu.

V spomin na dr. Zaromira Simoniča daruje trgovina Rudija Križmančiča 25.000 lir za ŠZ Sloga.

V spomin na prijatelja Žarka Simoniča darujeta Livio in Mira Stocca 30.000 lir za SK Devin.

Namesto cvetja na grob Elvire Koren daruje Boris Možina 20.000 lir za Dijaško matico.

V počastitev spomina gospe Elvire Koren daruje družina Gasperšič 50.000 lir za Bercetov sklad.

V spomin na Elviro Koren roj. Gomišček daruje Milan Bolčič 15.000 lir za sklad A. Bubniča.

Mali oglasi

telefon (040) 79 46 72

PRODAM Renault R4 letnik 1976 prevoženih 59.000 km. Telefonirati v večernih urah na št. 040/413881.

OSMICO je odprl Darko Stare-Kontovel 113. Toči belo in črno vino.

OSMICO je odprl Legiša-Kolmanovi, Mavhinje. Toči belo in črno vino.

IŠČEM stare slovenske knjige, izdane v Trstu ali Gorici. Telefonirati na št. 040/54026.

OSEMDESETLETNIK z ženo, bolan in skoraj paraliziran, išče stalno gospodinjsko pomočnico. Telefon 0481/30841.

OSMICO je odprl Miro Žigon, Zgonik 36. Toči belo in črno vino.

PRODAJAM pitke jajčarice čiste pasme. Tomšič Sovodnje, Ulica Brenner št. 7. Telefon 0481 882064.

SLOVENSKO stalno gledališče v Trstu zaposli mizarja in vratarja Kulturnega doma. Pogoji: italijansko državljanstvo, obvladanje slovenščine, končana obvezna šola, odslužen vojaški rok. Pismene prošnje sprejema uprava SSG, Trst, Ul. Petronio 4 (Kulturni dom), do 15. avgusta 1981

ESTETSKI salon «Ružica» v Boljuncu obvešča cenjene stranke, da bo salon zaprt od 1. avgusta do 1. septembra zaradi letnega dopusta.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.P.A.
TRST - ULICA F. FILZI 10 ☎ 61-046

11. 8. 1981

Ameriški dolar	1.262.—
Funt šterling	2.230.—
Irski funt šterling	1.760.—
Švicarski frank	570.—
Francoski frank	202.—
Belgijski frank	29,5
Nemška marka	490,50
Avstrijski šiling	69,50
Kanadski dolar	1.010.—
Holandski florint	440.—
Danska krona	154.—
Švedska krona	229.—
Norveška krona	197.—
Drama	19.—
Mali dinar	27,75
Veliki dinar	27,75

MENJALNICA
vseh tujih valut

V 80. letu starosti je preminila naša draga

ANGELA COTIČ
(UČITELJICA V POKOJU)

Pokopali jo bomo danes, sreda, ob 10.30 iz bolnišnice v Ulici Diaz v cerkev sv. Ivana in na pokopališče v Gorici.

Žalostno vest sporočata brata Jožef in Peter ter drugo sorodstvo

Gorica, 12. avgusta 1981

V DOBI IZREDNEGA PRITISKA NA PRIMORSKEM IN ŠE POSEBEJ V TRSTU

UČITELJSKO DRUŠTVO ZA TRST IN OKOLICO JE OPRAVILO ZARES ZELO POMEMBNO VLOGO

Italijanske oblasti veliko obljubljajo, vendar obljub ne držijo - Še pred nastopom fašizma preganjajo učitelje in jih selijo - Učiteljski list - Zadušitev vsega

II.

Leta 1918 je italijanska okupacija ločila Primorje od Jugoslavije. Slovensko učiteljstvo v novi državi se je zavedalo, da mora varovati pravico do izobrazbe v materinem jeziku. Čeprav so italijanski oblastniki zagotavljali, da bodo dali Slovencem več šol, kakor so jih imeli pod Avstrijo in da bodo spoštovali vse pravice slovenskega jezika, so učitelji le delno verjeli tem obljubam. Spoznali so, da se morajo spet reorganizirati in dosledno slediti šolskim in stanovskim problemom.

V Trstu je spet zaživelo učiteljsko društvo, na čelu katerega je bil neuklonljivi učitelj Anton Grmek. Grmek je nato načrtno obiskal vsa okrajna učiteljska društva ter širil misel o ustanovitvi skupne organizacije. Na njegovo pobudo je bila 20. februara 1920 ustanovljena «Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu», ki je bila nasilno razpuščena 3. avgusta 1926.

Učiteljstvo je vodil Grmek, ki je bil vse do razpusta «Zveze» njen predsednik. Za tajnika je bil izvoljen Stanko Rode, za blagajnika pa Karel Gruntar. Upravni odbor je bil sestavljen še iz vseh društvenih predsednikov. V letu 1923 je bil namesto Rodeta izvoljen za tajnika Jože Pahor. Zveza je združevala devet učiteljskih društev, med katerimi je izstopalo «Tržaško učiteljsko društvo». Zveza je štela skupno 808 članov, od katerih je bilo 152 tržaških učiteljev. Predsednik «Tržaškega učiteljskega društva» je bil na začetku Jožef Gorkič, nato pa aktivni učitelj pri Sv. Ivanu Ivan Daneu.

Na ustanovnem občnem zboru Zveze sta bila ustanovljena za boljše delovanje dva odseka: organizacijski in šolsko-politični. Organizacijski odsek je imel nalogo, da skrbi za notranje poslovanje Zveze in za tisk; šolsko-politični odsek pa je sledil gibanju in spremembam na šolskem področju ter je dajal nasvete glede ureditve šolstva. Pozneje so bili ustanovljeni še naslednji odseki: za pevski zbor, za samoizobrazbo, za sestavo knjig ter Samopomoč. Samoizobraževalni odsek je organiziral izobraževalne tečaje po posameznih društvih, kjer so učitelji študirali sodobna vprašanja. Na skupnem počitniškem tečaju pa so udeleženci razpravljali o predelani snovi. Največje zasluge za to samoizobraževalno delo imata sežanska učitelja Alojz Hreščak ter Jože Pahor.

Zaradi vedno večje brezpravnosti in zatiranja je delovala v Zvezi Samopomoč; ta odsek je ščitil in gmotno pomagal potrebnim učiteljem. V Zvezi je še z velikim uspehom deloval učiteljski zbor, ki je prirejal številne koncerte pod vodstvom pevovodje Srečka Kumarja.

Vez med članstvom je predstavljal časopis «Učiteljski list». Glasilo Zveze je začelo izhajati 1. marca 1920. Urednik časopisa je bil Janko Samec, nato pa Jože Pahor. List je v začetku izhajal dvakrat mesečno, nato pa trikrat vse do meseca avgusta 1926, ko je fašizem zamoril ves slovenski tisk.

Italijanski reakcionarni krogi so sprejeli ustanovitev učiteljske organizacije kot sovražno dejanje proti Italiji in Učiteljski list je že avgusta 1920 tako zapisal:

«Naša šola je postala torišče neslavnih eksperimentov in samovoljnih odredb nekompetentnih činiteljev. Na tisto avtonomijo, ki smo jo imeli v reakcionarni Avstriji in jo smatrali za popolnoma nezadostno gledamo danes v režimu svobode s hrepenečimi očmi. Zatrli so nam sleherno samoupravo, poitalijančujejo naše šole in našo mladino, premeščajo učitelje na čisto nezakonite načine, vlačijo jih v tuje kraje, od koder se vračajo često bolni in strti na duši in telesu, kaznujejo brez vzroka, brez preiskav in zakonite razsodbe, šikanirajo po vojaških in organih javnega varstva ...».

V nastalih razmerah so začeli levičarski učitelji iskati zoper porajajoči se fašizem oporo v italijanskem delavskem gibanju. Na delegacijskem zborovanju leta 1920 je učiteljstvo na prigovarjanje Jožeta Pahorja in Alojza Hreščaka sklenilo, da vstopi v socialistično Delavsko zbornico v Trstu. Ta sklep je razburil slovenske meščanske politike, ki so začeli ugovarjati proti temu sklepu, češ da je Delavska zbornica politično obarvana in da je vrh tega še v italijanskih rokah. Učiteljstvo se je izreklo za načelo in taktiko razrednega boja, čeprav je bilo hudo razočarano, ko Delavska zbornica ni sprejela v svojo sredo Zveze.

Jože Pahor je zapisal, da to je bil dokaz, da so bili v Delavski zbornici tudi italijanski socialpatrioti. Slovenski komunist Ivan Regent pa je v tržaškem Delu 1. septembra 1920 nekoliko drugače pojasnil zadevo. Če bi začela Delavska zbornica priznavati pri eni stroki princip organizacije po narodnosti in bi pričenjala sprejemati v svojo sredo po več organizacij ene in iste stroke, bi zašla, po mnenju Regenta, v velike težave. Očividno se je Regent zavedal, da bi vključitev Zveze v Delavsko zbornico predstavljal možno cepitev v vrstah delavstva, ki je bilo takrat enotno.

Po tem razočaranju je Zvezo pretresla še poniževalna izjava učitelja Kleinmayerja na deželni šolski konferenci, ki se je vršila v Trstu meseca aprila leta 1921. Kot delegat Zveze je Kleinmayer namreč v imenu slovenskega učiteljstva izrazil vdanost domovini Italiji in zvestobo zakonu ter obljubil sodelovanje za bratsko sožitje obeh narodov. Napredni učitelji so to izjavo hudo kritizirali in Kleinmayerju očitali, zakaj ni na konferenci govoril o številnih krivicah, ki se dogajajo slovenskemu učiteljstvu. Ta zadeva je močno omajala temelje Zveze. Poleg tega je Zvezi že grozil razkol, ker so nekateri učitelji iz oportunizma hoteli, da bi bila organizacija samo pedagoška, drugi pa so zahtevali, naj brani tudi stanovske in materialne koristi. Na delegacijskem zborovanju v Vipavi leta 1921 pa so bili oportunisti potolčeni in zmagalo je prepričanje, da se učiteljstvo ne bo uklonilo fašizmu in da bo z vsemi močmi branilo svoje pravice. Po Vipavi je delovanje Zveze spet zaživelo in Zveza je krenila na pravo pot.

Čeprav fašizem še ni prevzel vlade so italijanske oblasti že začele preganjati slovensko učiteljstvo; nezakonito so premeščali napredne in ugledne slovenske učitelje.

Medtem pa so italijanski šolniki pripravljali šolsko reformo. Ko pa je oktobra 1922 fašizem prišel na oblast, se je začelo zadnje tragično poglavje slovenskega šolstva. Jasno je bilo, da hočejo fašisti popolnoma zatreti slovenski narod.

Gentilejeva reforma je prinesla uvedbo državnega jezika v vse šole in postopno odpravo slovenskega šolstva. To je hudo prizadelo slovenske učitelje in le med najšibkejše se je vrinil oportunizem. Zveza je ošibela. Tako je tudi Tržaško učiteljsko društvo od 152 prvotnih članov štelo leta 1923 le 132. Fašisti so nato začeli z ustrahovanjem pritiskati na slovenske učitelje, naj opustijo Zvezo in naj se vključijo v italijanski fašistični učiteljski sindikat. Posebno so preganjali tiste učitelje, ki so se borili za neodvisno organizacijo.

Fašizem je postopoma onemogočil vsako delovanje in razpršil je slovensko učiteljstvo na vse strani; nekateri so bili odpuščeni ali predčasno upokojeni, veliko število učiteljev je bilo premeščenih po Italiji, del učiteljstva pa se je zaradi preganjanja zatekal v bližnjo Jugoslavijo.

Zveza je bila razpuščena prve dni avgusta 1926 in prav tako tudi Tržaško učiteljsko društvo. Čeprav je slovensko učiteljstvo izgubilo svojo matico, je bilo vseeno ilegalno povezano vse do leta 1929. Povezavo je vodil Ciril Drekonja.

Najpomembnejši in najbolj aktivni učitelji Tržaškega učiteljskega društva so bili: Anton Grmek, Ivan Daneu, Ferdo Kleinmayer, Karol Pahor, Albert in Karel Širok, Janko Samec, Silvester Rode, Josip Ribičič, Amalija Čok, Andrej Čok, Jožef Gorkič, Ivan Grbec, Pavla Hočevar, Miroslav Logar, Iva Sabadin, Ferdo Starc, Fran Venturini, Ivan Volk ter še številni drugi.

To bi bila v glavnih obrisih zgodovina Zveze ter obenem tržaškega učiteljstva. Tako delovanje, angažiranost, politična zrelost in zavednost slovenskega učiteljstva v tistih hudih časih nam morda ne postavlja vprašanje, ali bi bili danes, ko je praganjanje in osebno izpostavljenje mimo, mi slovenski šolniki še zmožni tako požrtvovalnega delovanja?

Danes je naše šolstvo na veliko boljšem predvsem po zaslugi zmagovitega narodnoosvobodilnega boja, v katerega se je vključilo tudi naše učiteljstvo, ki se je že od vsega začetka upiralo fašizmu.

Ta bojevita preteklost našega učiteljstva na šolskem in narodnostnem področju naj nam bo za zgled in bodrilo v boju za vedno večje svoboščine in pravice Slovencev v Italiji.

MARIZA ŠKERK-KOSMINA

Zveza borcev in ansambel Veseli godci iz Boljunca sta priredila osemdnevni Poletni praznik, katerega osrednji dogodek je bila proslava 40-letnice OF, ki je bila v nedeljo. Bivši borci, taborniki in praktično vsa vas, mladi in stari so se zbrali «Na gorici», se zvrstili v povorko, odnesli vence pred spomenik padlim, nato pa so spet v sprevodu prišli pred Prešernovo gledališče, kjer je bila proslava OF

OB NEPRIČAKOVANI NAPOVEDI AMERIŠKEGA PREDSEDNIKA REAGANA

KAJ PRAVZAPRAV JE NEVTRONSKA BOMBA ALI «PRODUKT MENTALNE PERVERZNOSTI»

Bomba, ki je namenjena sovjetskim tankom, bo uskladiščena v ZDA, tolaži Reagan
Najpreprostejša obramba proti tej bombi je voda - Zadostna zaščita je že sod vode

Ameriški predsednik Reagan se torej kaže v vsej svoji umski in moralni «veličini». Na konferenci «bogatih» je v zvezi z izredno «rastjo» dolarja svojim bolj moledujočim kot očitajočim zaveznikom odvrnil, da gredo ZDA svoja pot, oni pa naj uberejo svojo, ZDA se na njih ne bodo ozirale. Sedaj pa je celo proti razpoloženju svojih najožjih sodelavcev, celo proti mnenju svojega zunanjega ministra, vendar pa v skladu z mnenjem svojega ministra za oboroževanje dal vojni industriji ukaz, naj začne sestavljati nevtronsko bombo. Njegovi zavezniki, mislimo na zahodne zaveznike iz Atlantske zveze, se nad tem hudujejo, kajti kakšen zaveznik je to, da počne vse na lastno pest, ne da bi se z njimi posvetoval. Toda Reagan in njegove užaljene zaveznike tolažijo, da bo to strašno orožje — ki bo sicer napravljeno za to, da ustavi sovjetske tanke, če bi hoteli prodreti v zahodno Evropo — da bodo torej nove, nevtronske bombe ostale doma, v ZDA. Samo ob sebi se razume, da je ta tolažba ne le proti vsaki logiki, kajti nevtronsko orožje, uskladiščeno v ZDA zares, ne more ustaviti morebitnega prodora sovjetskih tankov v Evropi. Toda to spada že v nekakšno «politično alkimijo», ki je zdravi možgani ne sprejmejo. Zato pustimo to plat tega problema, ker smo se namenili na kratko opisati nevtronsko bombo, nevtronsko orožje, ki je te dni na ustih vseh, saj gre vendar za sklepe Bele hiše, ki spravljajo v še večjo nevarnost ves svet — predvsem pa Evropo.

Nevtronska bomba je bomba «vodikovega tipa», njena rušilna ali uničujoča moč temelji na delovanju naglih nevtronov z energijo 14 MeV. Ameriška agencija za energetska raziskovanja (Energy Research and Development Administration) se že dolgo ukvarja s proučevanjem orožja z okrepljenim žarčenjem, pravzaprav z nevtronsko bombo. Fiziki te agencije so odkrili tudi, katera dva izotopa imata ustrezne lastnosti za izdelovanje takšne bombe. To sta kurij - 245 in kalifornij - 253. Kritična masa kalifornij je osemkrat manjša od kritične mase urana, to pa pomeni, da je možno napraviti orožje s kritično maso, ki tehta samo nekaj sto gramov, kar je v procesu miniaturizacije atomskega orožja izredno pomembno.

Toda obstaja tudi drug način izdelovanja nevtronske bombe. Gre za to, da se v plutonij - 241 z ogromnim pritiskom in s tako imenovanim udarnim valom milijardnega dela sekunde ustvari izredno velika gostota, ki bi krepko skrčila, krepko zmanjšala kritično maso. In tako bi se ustvarila nevtronska bomba, ki bi bila sestavljena iz treh koncentričnih delov. Srednji del, ki je pravzaprav jedro in detonator bombe bi tvorila klasična atomska bomba, okoli nje bi bil ovoj iz litijevega devterija, tretji del, to se pravi vrhnjo plast pa bi sestavljal klasični eksploziv. Teoretično vzeto se nevtronska bomba more izdelati tudi, če se upošteva načelo laserske jedrske fuzije in to tako, da kapljico tekočega devterija s tritijem bombardiramo z vseh strani z izredno močnimi laserskimi žarki. S tem se pridobi izredno visoka temperatura, ki je potrebna za reakcijo, vse to pa celo brez atomskega detonatorja.

Nagli nevtroni — glavni produkt nevtronske bombe — prodrejo skozi razne vrste materiala in rušijo oziroma uničujejo biološko tkivo živega bitja, človeka. Ti dajo vodikovim atomom neko pospešenje, poženejo jih z njihovih prvotnih položajev, da nastanejo molekularni radikali, čemur sledi bolj nagla ali tudi počasnejša, vsekakor gotova smrt, seveda zaradi večje količine žarkov. Pri tem pa se dogaja, da zgradbe, vozila, ostali objekti vojaškega in nevojaškega značaja ostanejo tako rekoč celi, razen v neposrednem središču eksplozije, ker je rušilno in toplotno delovanje nevtronske bombe zmanjšano v korist sicer kratkotrajne, vendar intenzivne radiacije. Zaradi tega nevtronsko bombo imenujejo tudi «nečloveško bombo» ali celo produkt mentalne perverznosti».

Intenzivnost žarčenja nevtronske bombe je desetkrat močnejša od žarčenja klasične atomske bombe. To pomeni, da nevtronska bomba ene kilotone razvije žarčenje kot klasična atomska bomba desetih kiloton, vtem ko je zaradi rušilne in toplotne sile uničenje na prizadetem področju za 90 odstotkov manjše od deset kilotonske atomske bombe. Z drugimi besedami, zelo močno žarčenje pobije vse, kar je živega, hkrati pa «prizanese» za 90 odstotkov več kot običajna atomska bomba.

Nevtronska bomba od ene kilotone, ki bi eksplodirala v zraku, na višini 100 m od tal, bi unicila poslopja in vozila v premeru kakih 200 metrov, pomorila pa bi ljudi in vsa živa bitja v krogu s premerom 1200 metrov. Posadke oklepnih vozil bi bile podvržene za 20 do 30-odstotkov šibkejšemu žarčenju.

Najboljša zaščita pred delovanjem nevtronske bombe je — voda. Že samih 30 do 50 centimetrov debel sloj vode zadrži nagle nevtrone in odbojne protone. Če bi tanki in druga oklepna vozila imela oklep iz parafine, ki bi bil debel 10 centimetrov in katerega vodikovi atomi ustavljajo nagle nevtrone in bi ta oklep imel tudi majhen sloj vode ter jeklene ali posebne keramične plošče, bi nevtronska bomba tankovski posadki ne mogla do živega. Seveda, kako do takšnih tankov priti? Toda nekatere dežele predvidevajo v okviru svojih programov civilne zaščite za obrambo pred nevtronskim orožjem — množično uporabo sodov z vodo. Računajo pač z manjšimi sodi tako imenovanega individualnega značaja ter z večjimi sodi družinskega ali kolektivnega tipa.

Neytronsko bombo vrste W-70 Mod 3 je možno izstreliti z raketami vrste «lance», ki imajo domet 120 km. Te rakete ima ameriška vojska v zahodni Evropi, z njimi pa so opremljene tudi zahodnonemška, italijanska in angleška vojska. Lahko pa je uporabna tudi haubica, to se pravi tisti kratkocevni top s 150 milimetrsko cevjo. S takim topom se morejo izstreljevati nevtronski projektili, torej izstrelki ali po starem rečeno navadne granate. Takšne haubice imajo v ameriški in v zahodnonemški vojski. Nevtronsko bombo pa lahko nosijo tudi rakete «pershing 2» in pa tiste ameriške rakete, ki imajo posebno «glavo», ki jo vodijo od daleč, da lahko spreminja svojo pot. Pravzaprav je nevtronsko orožje — praktično. Ker je manjše in zato lažje, je več možnosti prenašanja

Čeprav Reagan trdi, da bodo začeli sestavljati nevtronsko bombo sedaj, je znano, da Američani že raziskujejo tudi nove vrste nevtronskega orožja.

Kot smo že rekli, je to orožje strašno, vendar pa je obramba proti njemu vsaj teoretično preprosta. Dovolj je pol metra vode. Toda ne oziraje se na to «praktično plat», je gotovo, da se na Reaganovo akcijo začenjajo druge akcije ali če hočemo reakcije. Sredstva proti nevtronski bombi se že delajo in če je res, da je Reaganovi izjavi sledil val protestov je zelo verjetno, da imajo tudi izven ZDA kako še «popolnejšo poslastico». Dokler pa o tem ne vemo nič, je nevtronska bomba najhujše zlo

M. L.

KRITIČNA TEORIJA DRUŽBE. IZBOR TEKSTOV

Slavoj Žižek in Rado Riha sta za zbirko Tokovi pripravila izbor filozofskih razprav in člankov raznih filozofov tki. Frankfurtske šole, pri čemer sta z objavljenimi delj hotela slediti osnovni liniji razvoja kritične teorije. Pri tem sta poudarila pomen Theodora Adorna in nekoliko zanemarila Marcuseja, glede na to, da je že dostopnih večje število prevodov Marcusejevih del v srbohrvaščini.

TI IN MORJE

Piše VOJKO COLJA

Kornati - najgostejša otoška skupina Jadrana in Sredozemlja

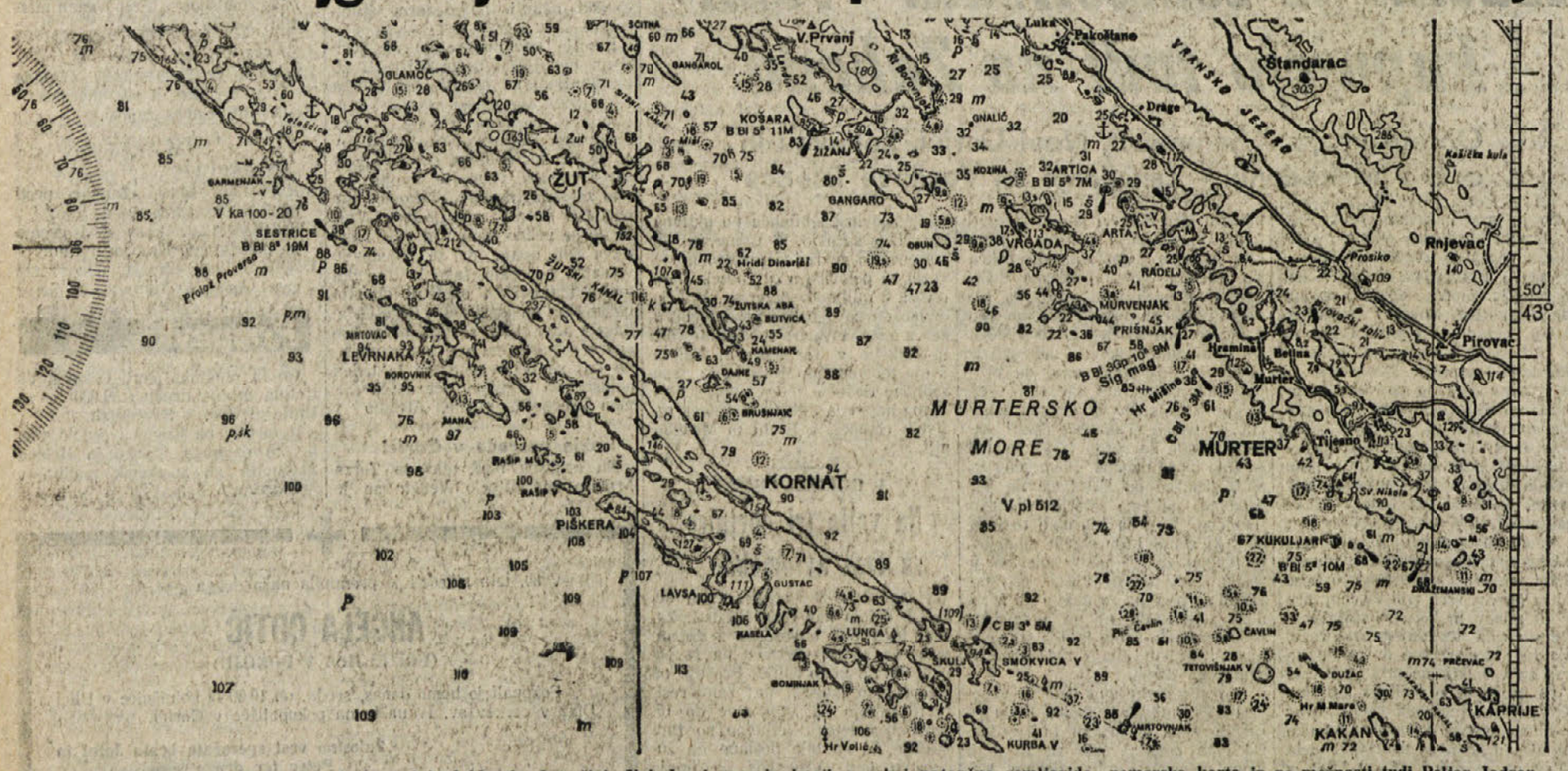
ŽUT
KORNAT
MURTERSKO MORE
MURTER
KAKAN
KAPRIJE
Rnjevac
Pirovac
Standarac
Prosiko
Tisno
Hramina
Betina
Murter
Jezera
Sv. Nikola
Čavlin
Tetovišnjak
Smokvica
Lunga
Piškera
Levrnaka
Sestrice
Garmenjan
Kurba
Lavsa
Vrgada
Arta
Rogoznica
Zlatni rat
Bol
Brač
Hvar
Šolta
Drvenik
Pakoštane
Vransko jezero
Kašteli
Solin
Trogir
Seget
Marina
Sibenik
Primošten
Rogoznica
Krka
Zadar
Biograd
Pag
Dugi otok
Molat
Ist
Olib
Silba
Premuda
Susak
Rab
Krk
Cres
Losinj
Pula
Rovinj
Poreč
Umag
Novigrad
Izola
Koper
Piran
Grado
Caorle
Venezia
Ancona
Pescara
Vieste
Manfredonia
Bari
Brindisi
Otranto
Dubrovnik
Korčula
Lastovo
Palagruža
Pomo
Jabuka
Biševo
Vis
Ploče
Makarska
Baška Voda
Omiš
Split
Rogač

KOLESARSTVO

DIRKA PO FURLANIJI-JULIJSKI KRAJINI

Jutri bo padla odločitev o sestavi reprezentance

To bo zadnja izbirna dirka (izmed treh) - Moser, Saronni, Panizza, Baronchelli in Contini v ožjem izboru kandidatov

AVIANO — Danes popoldne bodo plombirali kolesa za dirko po Furlaniji - Julijski krajini, ki bo na sporedu jutri. Ta letošnja dirka je še posebej pomembna, ker bo to zadnje izbirno tekmovanje za sestavo italijanske državne kolesarske reprezentance za cestno vožnjo, ki bo nastopila na svetovnem prvenstvu na Češkoslovaškem. Od treh izbirnih tekmovanj pred svetovnim prvenstvom bo jutrišnje vsekakor najpomembnejše, saj bo potekalo po izredno zahtevni progi, ki v marsičem spominja prav na ono, na kateri bodo reprezentanti nastopili v boju za naslov svetovnega prvaka.

Prav zato vlada med italijanskimi ljubitelji kolesarstva za to dirko izjemno zanimanje; pa ne le med njimi: naj omenimo, da se je doslej prijavilo že več kot šestdeset športnih časnikarjev, ki bodo poročali s te dirke, med njimi pa so tudi poročevalci iz Nizozemske, Belgije in Francije.

Dirka se bo odvijala v dveh delih. Tekmovalci bodo prvi del proge prevozili po cesti, s startom v Avianu in s prihodom (po 22 km) v Canevo, nato pa bodo dirko nadaljevali na krožni progi v Canevi, katero bodo prevozili petnajstkrat, tako da bo celotna proga merila skupno 244,4 km (dolžina posameznega kroga bo znašala 14,9 km). Ker bo proga tudi precej valovita in bodo morali kolesarji prevoziti več vzponov, bo to še dodatni test, ki ga bodo morali tekmovalci (posebno če bo vroče) opraviti pred svojim tehničnim komisarjem Alfredom Martinijem, da bi izmed njih izbral postavo državne reprezentance.

Kdo so trenutno glavni kandidati?

Skoraj gotovo je že, da bodo v ekipi Moser, Panizza, Saronni, Baronchelli in Contini. Posebno pozornost bo Martini namenil Battaglinu, ki po uspehu na «Giru» ni več zablestel. Zelo verjetno se bodo znašli na Martinijevem seznamu tudi Gavazzi, Vandi, Amatori. Za dvanajsto mesto v ekipi pa je kandidatov kar več: to so predvsem Torelli, Loro, Mazzantini, Pozzi in Bortolotto.

Razlogov za borbeno vožnjo na tej dirki torej ne bo manjkalo, tekmovalcev, ki bodo morali v to borbo posegati pa tudi ne. Zato lahko pričakujemo, da bo letošnja dirka po naši deželi zadovoljila ljubitelje tega športa pri nas in drugod po Italiji, zlasti ker bo moral Martini po dirki sestaviti in predstaviti seznam dvanajstih reprezentantov in dveh rezervnih tekmovalcev za svetovno prvenstvo.

Kdor si dirke ne bo mogel ogledati osebno, bo lahko sledil njenim zaključnim dogodkom po TV in sicer na drugem sporedu ob 16. uri.

DOSEDANJI ZMAGOVALCI

1. dirka (1974) LUCIANO BORGOGNONI
2. dirka (1975) ROBERTO POGGIALI
3. dirka (1976) FRANCO BITOSSI
4. dirka (1977) GIUSEPPE SARONNI
5. dirka (1978) ROGER DE VLAEMINCK
6. dirka (1979) FRANCESCO MOSER
7. dirka (1980) CLAUDIO CORTI

Prvi del tekmovanja visokomorskih jadrnic za «Admiral's Cup». Že včeraj popoldne je bilo zato povsem jasno, da jadrnici «Condor» in «Kialoa», ki sta vodili na tej regati, ne bosta zrušili rekorda več kot 600 milj dolge proge, ki znaša 2 dni 23.25'23" in je last «Condorja».

Obe vodeči jadrnici sta včeraj zjutraj dosegli Bishop rock (škofovo čer), južno od otočja Scilly, kjer sta se morali zaradi popolnega brezvetrja ustaviti do popoldanskih ur, ko se je dvignil šibek južni vetrič. Prednost, ki sta si jo obe jadrnici pridobili v prvem dnevu, je tako skopnela in tik za petami se jima je pojavilo pet drugih posadk, med temi pa bi se morali francoski jadrnici «Jardin Antares» in «Kriter» potegovati celo za prvo mesto (s kompenzativnim časom).

Sinoči je bila glavnina tega regatnega ladjevja nekaj milj pred južnim rtom otočja Scilly, nekoliko v ozadju pa je plula še manjša skupina jadrnic.

Organizatorji so napovedali, da bodo prvi tekmovalci prispeli v Plymouth v današnjih ranih jutranjih urah.

V NEDELJO V CERCIVENTU

ŠD Baka Podbrdo osvojilo 7. mesto

Na nedeljskem mednarodnem tekmovanju za štafete v Cerciventu je Športno društvo Baka Podbrdo osvojilo odlično sedmo mesto.

Skupno je nastopilo 33 štafet iz Italije, Avstrije in Jugoslavije.

Zmagalo je moštvo CS Forestale iz Rima.

Nogometaši Triestine se na bazovskem igrišču pripravljajo za novo prvenstvo

NOGOMET

1. JUGOSLOVANSKA LIGA

Danes zaostala tekma Partizan - Radnički

Srečanje so preložili na danes, ker je bilo beograjsko moštvo zaposleno na mednarodnem turnirju v Španiji

V zaostalem srečanju tretjega kola prve jugoslovanske nogometne lige se bosta danes v Beogradu spoprijeli moštvi Partizana in niškega Radničkega.

To tekmo so preložili na danes, ker je bil beograjski klub zaposlen na mednarodnem turnirju v Španiji, kjer je zasedel tretje mesto za Real Madridom, Leedsom Unitedom in pred Sportingom iz Gijona.

Za obe moštvi je današnje srečanje dokaj pomembno. Obe ekipi sta doslej v dveh kolih dosegli po eno zmago, doživeli pa tudi po en poraz. Obe enajsterici pa pred pričetkom prvenstva nista skrivali ambicij za visoko uvrstitev na lestvici. Zato pa je tudi pričakovati, da bosta tako Partizan kot Radnički dala danes vse od sebe, da bi ne izgubila stika z vodečimi.

Naj povemo še, da je včeraj iz Neaplja odpotoval v Beograd Angelo Sormani, trener mladinskih moštev Napolija, ki si bo danes ogledal srečanje, da bi neposredno na licu mesta «preštudiral» Napolijeve tekmece v pokalu UEFA, nogometaše Radničkega.

Današnje srečanje med Partizanom in Radničkim se bo pričelo ob 20. uri.

V PRIJATELJSKEM SREČANJU

Z golom Altobellija Inter zmagal na Dunaju

Avstrija Dunaj — Inter 0:1 (0:0)

AVSTRIJA DUNAJ: Koncilia, R. Sara, Obermayer, J. Sara, Zore, Dihanich, Dexbacher (v 65. min. Fuerst), Gasselich, Drabits (v 46. min. Petkov), Steinkogler in Cvetkov.

INTER: Bordon, Bergomi, Canuti, Bachlechner, Baresi, Pasinato, Prohaska, Marini, Oriali Bagni (v 67. min. Beccalossi), Altobelli.

STRELEC: v 79. min. Altobelli.

Potem ko so v srečanjih proti Ferencvarošu in münchenskemu Bayernu Avstrijci precej razočarali svoje navijače, so včeraj upali, da se bodo vsaj delno odkupili v tekmi proti Interju. Tudi tokrat pa jim ni šlo kljub velikemu prizadevanju Koncilie in Bolgara Cvetkova, ki je pred kratkim okrepil dunajsko enajsterico. Izkazal pa se ni niti mladi napadalec Drabits, ki je v sredini prvega polčasa precej popustil.

Z druge strani pa je Prohaska navdušil občinstvo, še zlasti v začetku drugega polčasa, ko je enega za drugim preigral štiri branilce in nato samega Koncilio, vendar mu ni uspelo, da bi zatresel mrežo svojih rojakov. Izkazal se je tudi Altobelli, ki je proti koncu srečanja tudi dosegel edini gol, potem ko je nekaj trenutkov prej zadel vratnico.

Pisa — Roma 2:0

PISA — V prijateljski nogometni tekmi je sinoči Pisa dokaj nepričakovano premagala enajsterico Rome z izidom 2:0 (1:0).

Mariborčanka Breda Pergar je na univerziadi osvojila zlato kolajno na 3.000 m. Ji bo podvig uspel tudi v finalu EP v Zagrebu?

ATLETIKA

PRED FINALOM EP V ZAGREBU

Britanci in Bolgarke za 3. mesto

Coe in Ovett glavna aduta Velike Britanije - Todorova že 69,66 m

Današnje poglavje je namenjeno ekipama, ki bosta po vsej verjetnosti startali za osvojitev tretjega mesta v finalnem tekmovanju evropskega pokala v Zagrebu.

Taka naloga naj bi čakala Britance in Bolgarke. Obeh ekip ni treba posebej predstaviti. Moramo vsekakor pohvaliti britansko moško reprezentanco, ki je v predtekmovanju jasno premagala Sovjete. Že od nekdaj so Britanci znani kot izredni tekači na srednje in dolge proge. Poleg slovitih Coeja in Ovetta, ki sta razred zase, imajo vedno spretne dolgoprogaše in sploh se tu ne postavlja vprašanje imena. Na startu bo tudi sprinter Wells, ki daje Veliki Britaniji še dodatno jamstvo za nadaljnje točke. Presenetljiva zmaga v polfinalu pa je odkrila tudi dobre rezerve v metih in skokih, kar bo napolnilo precejšnje luknje običajnih britanskih garnitur. Tretje mesto Veliki Britaniji ne bi smelo uiti in ekipa bi znala celo zbrati ob koncu dveh dnevov tekmovanj razmeroma visoko število posameznih zmag.

Nekoliko težjo nalogo bodo imele v ženski konkurenci Bolgarke v boju za tretje mesto. Konkurenca bo v bistvu namreč omejena na Sovjetsko zvezo in NDR in nekaj boljših uvrstitev enega ostalih taborov bo že odločilno za visoko uvrstitev na lestvici. Bolgarke zaupajo v prvi vrsti v svoje metalke, med katerimi bo 18-letna Todorova privlačnost zase. Bolgarka je letos s kopjem že dosegla 69,66 metra, kar je četrti najboljši rezultat na svetu vseh časov. Dobro založena izgleda tudi razpoložljivost tekačic na srednje proge, medtem ko so Bolgarke drugod nekoliko slabše. Bolgarkam delajo danes družbo še predstavnice Velike Britanije in Madžarske.

Prve imajo svojo najboljšo v Tessi Sanderson, metalki kopja, ki sodi v sam svetovni vrh. Madžarke pa so močne v glavnem kot celota in so se na evropskem atletskem trgu predstavile kot lepo presenečenje in dokaz splošnega preporoda madžarske atletike, ki sicer še ni dosegla izrednih uspehov, je pa stvarna in občutljiva.

BRUNO KRIŽMAN

Sara Simeoni bo lahko nadaljevala s pripravami

MILAN — Zaskrbljenost glede nastopa Sare Simeoni na atletskem tekmovanju za svetovni pokal, ki bo v Rimu od 4. do 6. septembra, je bila odveč. Simonijevo je namreč mučila neznana alergija, včeraj pa se je izkazalo, da gre za navaden ekcem, tako da bo svetovna rekorderka v skoku v višino lahko nadaljevala s pripravami.

ROKOBORBA

COLORADO SPRINGS — Jugoslovan Bogdan Postič je dosegel na svetovnem mladinskem rokoborbskem prvenstvu (prostega sloga) v Coloradu Springsu odličen uspeh: v kategoriji do 87 kg je v finalu premagal Američana Koplovitza in osvojil zlato kolajno.

V celoti so bili na tem prvenstvu najuspešnejši Američani, ki so v desetih kategorijah osvojili kar šest zlatih kolajn.

BOKS

Martinese spet na ringu

SENIGALLIA (Ancona) — Italijanski prvak v superlahki kategoriji, Giuseppe Martinese, bo drevi branil svoj državni naslov proti izzivalcu Giuseppu Russiju. Boksarja sta se doslej že enkrat pomerila, zmagal pa je Martinese, vendar je Russi vseskozi trdil, da so ga tedaj sodniki oškodovali.

ZA SREČANJE PROTI ČSSR

Trije Jugoslovani v evropski nogometni selekciji

PARIZ — Jupp Derwall, trener zahodnonemške nogometne državne reprezentance, je izbral petnajsterico igralcev, ki se bo 18. avgusta pomerila s Češkoslovaško ob 80. obletnici ustanovitve češkoslovaške nogometne zveze. Posebnega priznanja so bili še zlasti deležni jugoslovanski igralci, saj bodo kar trije okrepili «evropsko» vrsto: Šurjak, ki trenutno igra pri pariškem St. Germainu, vratar Pantelić (letos je prestopil k francoskemu Bordeauxu) ter branilec Stojković (beograjski Partizan). Italijo bo tokrat zastopal Antognoni (Fiorentina).

SELEKCIJA EVROPE

Vratarja: Koncilia (Avst.) in Pantelić (Jug.)

Branilci: Kaltz (ZRN), Stojković (Jug.) Pezzey (Avst.), Michel (Fr.), Dietz (ZRN).

Vezni igralci: Breitner (ZRN), Nyilasi (Madž.), Kipiani (SZ), Antognoni (It.).

Napadalci: Rumenigge (ZRN), Mavros (Grč.), Šurjak (Jugoslavija), Blohin (SZ).

KOŠARKA

Turnir v Lignanu

LIGNANO SABBIADORO — 23. in 24. avgusta bo v Lignanu košarkarski turnir «Lignano Basket». Turnirja se bodo letos udeležili štirje italijanski prvoligaši in sicer goriški Tai Ginseng, Latte Matese iz Caserte, videmski Tropic in Pallacanestro Trieste.

AVTOMOBILIZEM

Rally po Braziliji

SAO PAULO — Finec Vaatanen je osvojil (na fordu escortu) letošnji mednarodni avtomobilski rally po Braziliji.

To je bilo osmo tekmovanje za svetovno prvenstvo v rallyju.

ODBOJKA

SANTA CLARA — Na mednarodnem moškem odbojkarskem turnirju v Santi Clari na Kubi je Kuba premagala Jugoslavijo s 3:0 (15:9, 17:15, 15:7).

Na mladinskem evropskem prvenstvu v smučanju na vodi se je izkazala Zagrebčanka Andreja Husjak, ki je zmagala v skokih.

NAMIZNI TENIS

Na evropskem naraščajniškem namiznoteniškem prvenstvu v Topolconyju (na Češkoslovaškem) je med posamezniki zmagal Sovjet Mazunov, med posameznicami pa Romunka Nemes.

Državno prvenstvo v maratonu

PERGINE VALSUGANA — Italijansko državno prvenstvo v maratonskem teku na 30 km dolgi progi bo na sporedu v kraju Pergine Valsugana v nedeljo, 23. avgusta. Doslej so se prijavili že skoraj vsi najboljši italijanski maratonci.

ROKOMET

ZA PRIHODNJO SEZONO

Cividin najel Egona Gitzla

TRST — Tržaški rokometni prvoligaš Cividin je za prihodnjo sezono najel 20-letnega Egona Gitzla, ki igra ne levem krilu.

Gritzl, ki je doslej igral v Brikšnu za tamkajšnji Forst, je tudi član italijanske rokometne reprezentance.

Vodstvo Cividina je tudi sporočilo, da bodo tržaški rokometaši začeli s pripravami 19. avgusta.

KOŠARKA

EP za mladinke

V madžarskih mestih Kecskemet in Eger bo od 16. do 23. avgusta v teku evropsko košarkarsko prvenstvo za mladinke. Prvi del tekmovanja bo potekal v dveh skupinah. V prvem mestu bodo igrale Finska, Francija, Madžarska, Španija, Poljska in ČSSR, v drugem pa Italija, Jugoslavija, SZ, Nizozemska, Švedska in Bolgarija.

Polfinale bo 22., finale pa 23. t.m., obakrat v Kecskemetu.

Italija in Jugoslavija se bosta srečali med seboj že v prvem dnevu.

Djurkovičeva poškodovana

Jugoslovanka Zorica Djurković, katero so leta 1980 proglasili za najboljšo košarkarico v Evropi, se je na pripravah za nastop na evropskem prvenstvu v Anconi precej hudo poškodovala. Skoraj gotovo je, da na tem prvenstvu ne bo mogla igrati.

TRŽAŠKI TRETJELIGAŠ SE V DRAGI PRIPRAVLJA NA NOVO PRVENSTVO

Trener Buffoni zadovoljen s potekom priprav

Po njegovem mnenju naj bi Triestina v prvenstvu odigrala pomembno vlogo

Trener Triestine Buffoni

Ekipa Triestine se te dni mudi v Dragi, kjer nadaljuje s pripravami na bližnje prvenstvo. Potem ko so se v prvem delu priprav v Asiagu bavili predvsem s kondicijsko pripravo, so sedaj začeli s tehnično.

Zaradi mnogih novih igralcev, ki se med seboj ne poznajo, je trenutno največji problem novega trenerja Buffonija sporazumevanje na igrišču in uresničevanje taktične zamisli o «kratki igri», ki jo namerava Buffoni uvesti v svojo ekipo. V bistvu ta «kratka igra» ni nič revolucionarnega. Gre za igro, ki ne predvideva za posameznega igralca točno določene vloge. Vsak mora v kateremkoli trenutku spremeniti svoj položaj na igrišču. Jasno je, da je za uresničitev te zamisli potrebna odlična kondicijska priprava.

Ravno v predvidevanju novega načina igre je Triestina na tržišču kupila predvsem take igralce, ki se odlikujejo po dinamični igri. Sodeč po prvih nastopih kaže, da je tržaška ekipa kupila nekaj res dobrih igralcev. V obrambi sta nova branilca Costantini in Marlazzi dokazala, da znata odlično pokrivati nasprotnikove napadalce. Doslej zaradi poškodbe še ni igral desni branilec Dominissini, ki je lansko leto dosegel z mladinsko ekipo Udineseja naslov italijanskega prvaka in bi po predvidevanjih moral igrati vlogo branilca, ki se na položaju desnega krila udeleži napadov. Na sredini igrišča se je tržaška ekipa okrepila z veznim igralcem Dottom, ki je lani igral v ekipi Vareseja v drugi ligi in s perspektivnima igralcema Feroletom in Saporitom.

Dotto je v tekmi s Sevillo igral precej dobro, čeprav zaradi svoje teže ima nekaj težav, da bi prišel do najboljše forme. Takih probremov nima Dreolini, ki je po dveh tekmah že postal «ljubljenec» tržaških navijačev. Hitri srednji napadalec, ki je lansko leto igral za ekipo Pordenona je že sedaj dosegel zadovoljivo kondicijo in kaže, da je tisti, ki na najboljši način uresničuje zamisli trenerja Buffonija. V napadu se je Triestina okrepila tudi s krilama Ascagnijem in De Falcom, ki bi morala zagotoviti ekipi večjo učinkovitost. Triestina pa si je po koncu prestopnega roka zagotovila še veznega igralca Leonarduzzija, ki je že znan ljubiteljem nogometa v naši deželi, saj je imel mnogo zaslug pri napredovanju Videmčanov iz tretje v prvo ligo. Lansko leto je Leonarduzzi igral v drugi ligi pri ekipi Lanerossi Vicenza. Zaradi novega nakupa bo verjetno tržaška ekipa prodala veznega igralca Di Risia.

V razgovoru, ki smo ga imeli v Dragi, nam je trener Buffoni izjavil, da je povsem zadovoljen s potekom priprav in z igralci, ki jih ima na razpolago. Po njegovem mnenju bi morala Triestina odigrati v bližnjem prvenstvu pomembno vlogo in ne izključuje možnosti, da bi Triestina posegla v boj za napredovanje, čeprav je trenutno ekipa po mnenju mnogih izven kroga ožjih favoritov za napredovanje, ki so predvsem Atalanta, Vicenza, Monza, Padova in Piacenza. Buffoni je izrazil svojo zaskrbljenost zaradi prostega branilca Mascheronija, ki je zapustil ekipo, ker ni dosegel sporazuma o novi ekonomski pogodbi. Vodstvo Triestine je v zvezi s tem izjavilo, da ne namerava popustiti, saj meni, da bi morali biti pogoji, ki jih društvo nudi igralcu zanj povsem zadovoljivi. Kot rečeno, Mascheroni ni istega mnenja, tako, da se je v nedeljo vrnil domov v Pavio.

Triestina, ki trenira dvakrat dnevno na bazoviškem igrišču bo jutri zvečer odigrala v Gradežu prijateljsko tekmo s prvoligašem Catanzarom. (I. P.)

Kvalifikacije za SP

DŽAKARTA — Kvalifikacijsko srečanje za svetovno nogometno prvenstvo 1982 (na azijskem področju) med Indonezijo in otočjem Fidži se je končalo pri neodločenem izidu 3:3.

Lestvica te skupine je zdaj taka: Nova Zelandija ima 12 točk, Avstralija 7, Fidži 5, Tajvan in Indonezija pa 4.

Conegliano ni več v krizi

CONEGLIANO (Treviso) — Italijanski industrijec Teofilo Sanson, ki je vezan na nogometno društvo Conegliano, ki nastopa v C-2 ligi, je izjavil, da se je društvo rešilo iz finančne krize.

Sanson je dejal, da bo nogometno društvo odslej vzdrževala finančna družba, v kateri bo deset ljudi, med katerimi tudi sam Sanson.

Lov za abonmaje

FIRENCE — Vodstvo italijanskega nogometnega prvoligaša Fiorentine je sporočilo, da bodo povečali število abonmajev od prvotnih 18 tisoč na 20.000 abonmajev.

Didi bo spet treniral

RIO DE JANEIRO — Znani brazilski nogometaš Didi, režiser prav gotovo najboljše brazilske enajsterice, in sicer tiste, ki je leta 1958 osvojila svetovni naslov na Švedskem, se ponovno vrača k nogometu. Izjavil je, da bo treniral ekipo Cruzeiro iz Belo Horizonteja.

OBVESTILA

2. izredni občni zbor ŠD Primorje

sklicuje danes, 12. avgusta 1981, na sedežu društva na Proseku ob 20.30 v prvem in ob 21.00 v drugem sklicanju 2. izredni občni zbor.

Obvezna prisotnost članov! Vabljeni tudi simpatizerji.

JADRANJE

NA REGATAH V PORTOROŽU

Sirenini tekmovalci so se izkazali

V močni konkurenci se je Davorin Starc v razredu «optimist» uvrstil na dobro 15. mesto - Miran Guštin najmlajši udeleženec

Na sobotni in nedeljski regati v Portorožu so se Sirenini jadralci dobro odrezali, še zlasti glede na dejstvo, da je bila konkurenca precej močna. Nastopilo je namreč kar dvanajst klubov iz Jugoslavije in Italije, ki so se pomerili v razredih optimist, 470 ter kadeti.

Jadralci TPK Sirena so nastopili v razredu optimist, kjer se je med 54 tekmovalci najbolje uvrstil Davorin Starc, ki je zasedel petnajsto mesto. Za Sireno je tokrat prvič nastopil tudi Miran Guštin, sploh najmlajši udeleženec tekmovanja v Portorožu, saj je šele letos dopolnil osem let. Glede na to, da je bila to njegova prva preizkušnja (tečaj je končal šele pred mesecem dni), ni bilo pričakovati, da bo dosegel kako vidnejšo uvrstitev, pa tudi razočaral še zdaleč ni, saj je imel opravka z veliko bolj izkušenimi nasprotniki. Tako v soboto kot v nedeljo so imeli jadralci ugoden veter, tako da so regate potekale po predvidenem urniku.

Tekmovanje je organiziral domači klub Pirat iz Portoroža, ki se je lepo izkazal, saj je vse potekalo po najlepšem redu.

LESTVICA

«Optimist»

1. Darko P[illegible] (Burja Izola)
2. Branko Juriševič (Jadro Koper)
3. Jure Orel (Jadro Koper)
15. Davorin Starc
17. Aram Bevilacqua
25. Maksi Ferfolja
47. Andrej Ferfolja
52. Miran Guštin, vsi TPK Sirena

«470»

1. Ulcigrai - Perone (Milje)
2. K. Pletikos - S. Pletikos (Jadro Koper)
3. Komljanec - Petreš (Burja Izola)

«Kadeti»

1. Volčič - Volčič (Pirat Portorož)
2. Jurkovič - Barbieri (Jadran Opatija)
3. Makuc - Klun (Pirat Portorož)

TENIS

Ocleppo izpadel

CLEVELAND — Na mednarodnem teniškem turnirju v Clevelandu, veljavnem za «grand prix», je Italijan Gianni Ocleppo (nosilec 4. skupine) že v prvem kolu nepričakovano izgubil proti doslej neznanemu Erniu Fernandezu iz Portorika. Fernandez je zmagal v treh setih z izidom 5:7, 7:6, 6:3.

Drugo presenečenje je pripravil Američan Rod Harmon, ki je s 4:6, 6:4, 6:1 premagal nosilca 8. skupine, Avstralca Rossa Casea.

Malo pristanišče TPK Sirena v Barkovljah postaja v poletnih mesecih vedno bolj priljubljeno zbirališče najmlajših zamejskih jadralcev

Uredništvo, uprava, oglasni oddelek,
TRST, Ul. Montecchi 6, PP 559 Tel. (040) 79 46 72 (4 linije)
Podružnica Gorica, Drevored 24 Maggio 1 — Tel. (0481) 8 33 82 - 8 57 23
Naročnina
Mesečna 7.000 lir — celoletna 84.000
V SFRJ številka 5,50 din, ob nedeljah 6,00 din, za zasebnike mesečno 80,00, letno 800,00 din, za organizacije in podjetja mesečno 100,00, letno 1000,00.
Poštni tekoči račun za Italijo Založništvo tržaškega tiska, Trst 11-5374

PRIMORSKI DNEVNIK

Stran 6 12. avgusta 1981

Za SFRJ Žiro račun 50101-603-45361 «ADIT» DZS 61000 Ljubljana Gradišče 10/II. nad., telefon 22207
Oglasi Ob delavnikih: trgovski 1 modul (šir. 1 st., viš. 43 mm) 27.000 lir. Finančni 900 legalni 800, osmrtnice 300, sožalja 400 lir za mm višine v širini 1 stolpca. Mali oglasi 200 lir beseda. Ob praznikih: povišek 20%. IVA 15%. Oglasi iz dežele Furlanije-Julijske krajine se naročajo pri oglasnem oddelku ali upravi, iz vseh drugih dežel v Italiji pri SPI.
Odgovorni urednik Gorazd Vesel
Izdaja in tiska ZTT Trst
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

V ŽARIŠČIH NAPETOSTI - Piše Pavel Stranj

Tri desetletja po Hirošimi je možnih milijon Hirošim

Po nekaterih podatkih specializiranih ustanov, ki se ukvarjajo z zbiranjem podatkov o stopnji oboroževanja na svetu, hranita le SZ in ZDA eksploziv, ki je po svoji rušilni moči enakovreden enemu milijonu atomskih bomb, kakršna je bila tista, ki je eksplodirala pred 31 leti nad Hirošimo. Poprečno pride torej na vsakega zemljana 3 tone razstreliva.

Najtočnejše podatke o tem hranijo možje, ki delajo v enem izmed najbolj nedostopnih kotov Pentagona, ameriškega vojnega ministrstva. Na dveh nadstropjih, kjer se delo ne ustavi ne ponoči ne ob praznikih je centrala od koder se najbolje nadzoruje ameriške, a verjetno ne le ameriške, vojaške sile. To je Narodni vojaški komandni center. Na stenah je nekaj ekranov 2x3 m; na katere računalniki navajajo in rišejo stanje in položaje čet. S pritiskom na gumb se prikaže položaj raket, podmornic, strateških letal, letalonosilk in verjetno še kaj.

Vsi ki nimajo dostopa do takih virov se morajo zadovoljiti s tem kar objavljajo omenjene specializirane revije in ustanove. Čeprav ti podatki gotovo niso popolni so tem bolj zaskrbljujoči, glede na sliko, ki izhaja iz njih.

Leta 1980 so stroški za oboroževanje presegli vrednost 50 milijard dolarjev, kar je 6 odst. svetovne potrošnje. Ponekod je naraščanje hitrejše: države varšavskega pakta so v dobi 70-79 povečale stroške za oborožitev poprečno za 7,5 odst. na leto; dežele proizvajalke petroleja, članice OPEC za 15 odst.; Južna Afrika za 16 odst. V istem obdobju se je vrednost preprodanega orožja povečala za 5-krat.

Vrednost orožja narašča predvsem, ker orožje samo postaja vse dražje in vse bolj zahtevno. Pred par leti je tank XM1 stal toliko kot 3,5 shermana iz druge svetovne vojne, 1 bombnik B1 kot 28 letal B-29 izpred 35 let, ena podmornica na jedrski pogon trident pa toliko kot 39 «starih» corsairov.

Tank je stal leta '45 55.000 dolarjev, lani pa 1,1 milijona (vse nadaljnje cene bodo v dolarjih), reaktivni lovec je stal leta 1950 1 milijon, leta 1960 3 - 4 milijone, deset let pozneje 8 milijonov, lani pa od 16 do 24 in nekateri celo 30 milijonov. Letalonosilka na jedrski pogon stane 2,2 milijarde dolarjev, in to brez stotih letal, ki so njen bistveni del.

Kljub temu so v petletju 1971 - 75 države v razvoju kupile od štirih največjih proizvajalcev orožja (ZDA, SZ, Anglije in Francije): 10.325 tankov, 10.435 oklopnih vozil, 4.968 letal od tega 2.253 reakcijskih, 386 bojnih ladij in 15.145 različnih raket.

Poleg tega je treba računati še dve dejstvi: sodobnejše orožje ima vedno krajšo življenjsko dobo in, drugič, vedno težje ga je upravljati, tako da morajo manj razvite države kupiti oz. plačati poleg orožja tudi vse osebje, ki ga bo upravljalo. Za vzdrževanje eskadrilje 18 lovcev F15 je na primer potrebno sodelovanje 260 kvalificiranih tehnikov. Poleg tega so potrebni radarski kontrolorji in podobno «pomožno» osebje. Leta 1978 je bilo v tujini, na primer 11.300 ameriških državljanov v vlogi dodatnega tehničnega osebja za uporabo ameriškega orožja.

Kot omenjeno se prodaja orožja naglo razvija. Levji delež imajo pri tem ZDA, ki nadzorujejo 47 odstotkov tržišča; SZ sledi z 27 odst., tretja je Francija z 11 odst. in samo te tri države skupaj dobavljajo torej tri četrtine vse svetovne prodaje orožja. Na četrtem mestu sta Anglija in Italija s 4 odst.; sledijo Nemčija (2 odst.), druge zahodne države (2 odst.), države tretjega sveta (2 odst.), Kitajska (1 odst.), Izrael (0,8), Kanada (0,5), Avstralija (0,5), J. Afrika (0,4), Brazilija (0,4), Nizozemska in druge vzhodne države (0,3 odst.). Skupno je to tržišče leta 1978 veljalo 20.388 milijonov dolarjev, po njihovi vrednosti iz leta 1975.

Države proizvajalk orožja torej ni malo. Zahtevnejše orožje proizvaja 56 držav, ki nudijo kar široko izbiro: 125 različnih helikopterjev, 345 modelov različnih letal, 115 različnih oklopnih vozil, 113 raket in 178 različnih vrst bojnih ladij. Kar 24 od teh držav pripada tretjemu svetu. Med «mlajšimi» državami, ki si utirajo pot na to tržišče je treba omeniti Izrael, J. Afriko, Brazilijo, Argentino, Indijo, pa tudi Taiwan, Pakistan, Peru, Indonezijo in J. Korejo.

O ZDA, ki so na čelu lestvice je treba dodati še, da je tam neposredno zaposlenih v proizvodnji orožja 700.000 oseb, v Angliji 280.000, v Italiji pa «le» 60.000 v 400 podjetjih.

Obdobje po drugi svetovni vojni označujemo, površno, kot obdobje miru, ali «lokalnih vojn». Takih lokalnih vojn je bilo naštetih 127 in v njih je umrlo menda 25 milijonov oseb. Tudi iz jedrskega vidika je bilo število razstreljenih bomb presenetljivo veliko: samo v letu 1979 so štiri tradicionalne jedrske velesile izvedle 53 jedrskih poizkusov in v tem letu se je «klubu» jedrskih sil zelo verjetno pridružila tudi Južna Afrika, ki zanika da je 22. septembra tistega leta izvedla, v sodelovanju z Izraelom, svojo prvo jedrsko eksplozijo, a temu njenemu zanikanju malokdo verjame. Skupno je po Hirošimi eksplodiralo še 1221 atomskih bomb; poprečno torej ena na teden.

Še nekaj o preprodaji orožja: ustvaril se je mit trgovcev z orožjem, ki naj bi bili glavni igralci na tem pozorišču. Drugo, bolj razširjeno mnenje, pa je, da velika večina preprodaj ni odvisna od posameznikov ali tovarn, ampak neposredno od vlad posameznih držav, ker te imajo glavno, politično besedo, pri teh poslih. Najbolj znani trgovec z orožjem Samuel Cummings pravi: «Če bi prodajal orožje tako, kot ga prodajajo vlade, bi bil že davno obsojen na dosmrtno ječo.»

Kot zaključek; čeprav je orožje vse dražje, kaže da so vojske vseeno z njim vse bolj razsipne. Srhljiva statistika iz ZDA ugotavlja, da je ameriška vojska v drugi svetovni vojni porabila za vsakega ubitega sovražnika 1,1 tone razstreliva, v korejski vojni 5,6 tone, v Vietnamu pa 17,8 tone.

MEDTEM KO JE V ZDA ŽE BLOKIRANIH 10 BOMBNIKOV

Reagan spet ukinil dobavo letal Izraelu

Beginova vlada naj bi uporabljala ameriška letala v napadalne namene - Solidna pomoč Washingtona v oboroževanju Egipta

TEL AVIV — «Škodljivo dejanje, ki meji na nespoštovanje pogodbe». Tako je včeraj glasnik izraelskega zunanjega ministrstva ocenil sklep ameriškega predsednika Reagana, da ne pošlje Izraelu nadaljnjih šest lovskih letal. Število vojnih letal, ki jih je Izrael kupil v ZDA in so sedaj blokirana, je tako naraslo na šestnajst. Po izraelskem napadu na iraško jedrsko postajo (7. junija) je Reagan ustavil dobavo štirih letal, po napadu na Bejrut pa še šestih.

Kot kaže ni izraelski predsednik Begin prepričal Reagana, češ da je v obeh primerih šlo za obrambno akcijo. Po dogovorih je namreč določeno, da nudijo ZDA Izraelu vojna letala le pod pogojem da jih le-ta ne uporablja v napadalne namene. Razlogi za včerajšnji sklep niso znani, čeprav v nekaterih krogih trdijo, da se je zdelo Reaganu nesmiselno odposlati ta letala, ko je drugih deset blokiranih.

Druge strune pa pojejo na ravni ameriško-egiptovskih odnosov. Kairski dnevniki so včeraj poročali, da so ZDA po srečanju Reagan - Sadat sklenile povišati svojo pomoč za oboroževanje na 1.300 milijonov dolarjev. Že prihodnjega januarja bodo odposlali 40 letal vrste F-16, medtem ko je že v teku dobava 311 tankov in 350 oklopnih vozil.

Vedno v okviru vprašanja Bližnjega vzhoda naj še zabeležimo, da so ZDA sklenile predlagati varnostnemu svetu OZN podvojitev števila čet OZN v Libanonu. Od sedanjih 6 tisoč naj bi njihovo število naraslo na 14 tisoč. Te vojaške čete, ki so jih odposlali v Libanon leta 1978, da bi preprečile spopade med Izraelom in Palestinci, nadzirajo sedaj le ozek jezik zemlje v južnem delu Libanona.

ZDA se medtem tudi aktivno zavzemajo za ustanovitev večnacionalne vojske, ki bo nadzirala sinajsko področje ter spoštovanje izraelsko-egiptovskega mirovnega sporazuma, ko se bo leta 1982 Izrael umaknil in bo nad področjem prevzel oblast Egipt. Predstavnik Arabske lige Clovis Maksoud je medtem že opozoril, da bo ustanovitev te «mirovne sile» za arabske države le «sovražno dejanje».

Neznanci ubili funkcionarja CGIL

COSENZA — Neznanci so včeraj dopoldne v kraju Spezzano della Sila ubili funkcionarja CGIL v Cosenzi Salvatora Serpo, ki jim je nič sluteč odprl vrata svojega doma. Preiskovalci izključujejo možnost političnega vzroka umora in domnevajo, da je bilo le mafijsko maščevanje. Serpa, ki je bil član sindikata gradbincev in včlanjen v KPI, je že pred leti pretrgal vse vezi s svojo družino, ki je vpletena v mafijske posle, a vseeno ga je doletela mafijska krvna osveta.

NALIVI V SEVERNI ITALIJI

GENOVA — V dveh urah in pol je včeraj padlo v Genovi 66 milimetrov dežja. Mestna kanalizacija ni vzdržala in ceste so se spremenile v potoke in hudournike. Neurje je povzročilo precejšnjo škodo v kleteh in na transformatorskih centralah. Nekaj časa je bil pretrgan tudi železniški promet proti Piemontu. Največ nevšečnosti pa so doživeli turisti v avtokampih.

Nevihte in nalivi so bili tudi v Lombardiji, kjer je temperatura občutno padla. O nestanovitnem vremenu poročajo skoraj iz vse severne Italije. Tudi temperatura je skoraj povsod krepko padla, kjer pa ni bilo večjih razlik, je zaradi vlage vročina še bolj nevzdržna. Meteorologi napovedujejo, da se bo tako vreme nadaljevalo do četrtka, v petek in na veliki šmaren pa bo ponovno toplo in jasno.

Na sliki (telefoto AP): Genova med včerajšnjim neurjem.

VIDEM — Neokusna šala je povzročila predsinočnjim enourni zastoj na progi Mestre - Videm. Strojevodja tovornega vlaka je pred Vidmom zaslišal udarec in ustavil kompozicijo. Pod lokomotivo je opazil skrotovičeno kolo, železničarji pa s eno ur zaman iskali nesrečnega kolesarja. Nekdo je baje za šalo postavil na progo staro kolo, da bi se smejal železničarjem.

PO REAGANOVEM SKLEPU O IZDELAVI NEVTRONSKE BOMBE

Zadržana kritika v Tokiu

Ostri protesti predvsem iz Hirošime in Nagasakija

(Dopisnik Dela za Primorski dnevnik)

TOKIO — Bolj kot vest o proizvodnji nevtronske bombe je Japonce prizadelo dejstvo, da je Reagan dal zeleno luč za izdelavo novega atomskega orožja ravno v času — ko se Japonska in z njo ves svet spominja Hirošime in Nagasakija. Razlog za dodatno nejevoljo pa imajo Japonci še v tem, da se je zopet ponovila zgodovina — saj v Washingtonu po vsem sodeč — zopet niso imeli za potrebno — da bi jih informirali o njihovih namerah, vsled česar je novica o Reaganovi odločitvi, da v ZDA pričnejo kompletirati nevtronske bombe, prišla v Tokio po normalnih kanalih agencijskega obvešćanja.

Glavnemu tajniku predsednika vlade Kiichi Miyazawi tako ni preostalo nič drugega kot da je na tiskovni konferenci dejal — da gre očitno za ameriško notranjo zadevo, ki bi naj bila po njegovem v skladu z Reaganovo predvolilno kampanjo — v kateri je kritiziral Carterja — za njegovo ustavitev izdelave nevtronske bombe. S to razlago se je Tokio distanciral od zadnje ameriške poteze — posredno pa je na ta način naslovil očitek na ameriško administracijo, ki nadaljuje politiko samovoljnih korakov — pri čemer so ameriški zavezniki, med katerimi je tudi Japonska, prepogostokrat postavljeni pred gotovo dejstvo. Tako je bilo pred vzpostavitvijo diplomatskih odnosov med ZDA in LR Kitajsko. Takrat je namreč Kissinger naknadno smatral za potrebno da o tem pomembnem dogodku obvesti Tokio in tako je bilo tudi pred nedavnim — ko so se v Washingtonu odločili — za dobave vojaškega materiala LR Kitajski.

In čeprav sredstva javnega obveščanja v komentarjih kažejo s prstom predvsem na Evropo, češ saj gre za zadevo — ki nas neposredno ne zadeva, ker bi naj bila nevtronska bomba — kot orožje kator si ga strateško zamišljajo v Washingtonu namenjena predvsem za ponovno vzpostavitev vojaškega ravnovesja na potencialnem evropskem bojišču, kjer bi naj sile varšavskega pakta imele občutno premoč v konvencionalnih sredstvih in to predvsem v tankih — je kljub vsemu občutiti zaskrbljenost na vsakem koraku. Ob sedanjem stanju duhov je bil uvodnik v sicer upoštevanem londonskem The economistu pod naslovom «Nikar ne prepovejte bombe» — kakor se je pojavil te dni — za Japonce prava provokacija.

V vojaških krogih v Tokiu pa sodijo — da bo Reagan moral še v naprej slediti svoji logiki — ter predvidevajo, da bo v kratkem prišlo do odločitve o proizvodnji bombnika B-1 in pa M-X raketnega sistema, ker kakor izgleda, v Washingtonu izhajajo iz predpostavk — da so vojaško podrejeni Sovjetski zvezi. Iz te logike izhaja sla po vzpostavitvi vojaškega ravnovesja — težava pa je v tem, da objektivnih meril za ugotavljanje tovrstnega ravnovesja ni — vsled česar sodijo v Tokiu — da se kaj lahko znajdejo v prav vražji situaciji.

Izhod iz sedanje zagate pa vidi japonska diplomacija v prepovedi vseh nuklearnih poizkusov — kar je tudi bil predlog japonske delegacije na razorožitvenem komiteju v Ženevi. Japonska pa se prej ko slej ogreva za tako imenovani predlog bivšega ameriškega diplomata Georgea Kennana — po katerem bi istočasno in obojestransko zmanjšali vse zaloge atomskega orožja za polovico, ostanek pa pozneje za tretjino.

Župana iz Nagasakija in Hirošime sta poslala Reaganu zahtevo, da prekliče odločitev o proizvodnji nevtronske bombe.

R. VIDETIČ

V Miamiju zagata v sodni mrtvašnici

MIAMI (Florida) — Sodno - zdravstvene oblasti grofije Dade na območju mesta Miamija so najele ogromen tovornjak - hladilnik, da bi vanj spravile vsaj del trupel iz prenatrpane sodne mrtvašnice. V zadnjih mesecih je namreč območje zajel pravi val nasilja in samomorov, ki jim sodno - zdravstvene strukture niso kos.

Skrivnosten umor catanskega odvetnika

CATANIA — Skrivnosten uboj včeraj ponoči v Catanii: v odvetniški pisarni odv. Piera Di Bartola na Korzu delle province so našli 43-letnega odvetnika Benedetta Asmunda. Neznanci so ga ubili s tremi streli iz revolverja kal. 38. Asmundo je bil zakonito v pisarni, ker je uporabljal prostore skupaj z Di Bartolom, čeprav ni opravljal odvetniškega poklica. Di Bartolo ga je našel, čeprav na dopustu, ker so svojci pogrešali Asmunda že nekaj dni. Mogoče gre za uboj zaradi ropa, čeprav je tudi možno, da je pokojnik poznal morilca. Asmundo je bil poročen z neko Švedinjo, vendar ločen. Občasno je hodil v Taormino, kjer živita hčerki dvojčki. Po naravi je bil veseljak, znan v elitni plemiški družbi. Njegov brat je zatrnil z letalom «piper» brez sledu pred dvema letoma. Govoričili so o trgovini z orožjem.

Newyorška občina skrbi za konje

NEW YORK — Newyorška občinska uprava se nahaja pred težko nalogo, kako prepričati lastnike konjev, da bi sprejeli nova občinska določila. Mestni očetje so sklenili, da bo letni davek za vsakega konja 25 dolarjev. Žival bo morala imeti na uzdi dokaz o plačanem «prometnem davku», na levem kopitu pa številko «prometne knjižice».

Občinska uprava pa je poskrbela tudi za dobro počutje newyorških konj. Pozimi bodo morali biti v ogrevanih hlevih, ali pa pokriti z volnenimi odejami. Vsak konj, ki ga lastnik daje v najem, bo moral imeti kontrolno uro, s katero bodo ožigosali odhod in prihod živali. Tovorni konji bodo lahko delali največ po 10 ur na dan, jezdni pa le osem ur. V državi, kjer se zvezna administracija ne briga več za delovne pogoje prebivalstva, je občinska uprava poskrbela za dobro počutje konj.

Trije karabinjerji žrtve prometne nesreče

CASERTA — Trije karabinjerji, 33-letni brigadir Mario Di Lanna, 31-letni Nicola Cocchiarella in 31-letni Giuseppe Cerreti, so izgubili življenje pri neki hudi prometni nesreči blizu Caserte. Trije agenti so se vračali s patrulnim avtom na svojo postajo, ko so na nekem ovinku trčili v tovornjak, ki jim je prihajal nasproti. Bili so pri priči mrtvi.

Alvaro Trinca aretiran zaradi namernega požara

RIM — Restavracija Alvara Trince, znane osebnosti iz časov procesa zaradi goljufij v nogometu (Trinca je tedaj nastopil z vrsto senzacionalnih vesti o goljufiji ter se zaradi protislovnih izjav znašel tudi v zaporu) je včeraj zjutraj zgorela. Trinca je trdil, da je v zadnjih dneh prejel več grozilnih pisem. Na podlagi ogleda strokovnjakov pogorišča in njihovih ugotovitev pa je policija prišla do zaključka, da je požar povzročil namerno Trinca sam. Priznal je, da se je zavaroval pri dveh zavarovalnicah tudi za primere atentatov in požara, ni pa vedel povedati kolišne so vsote, ki bi mu jih zavarovalnici izplačali. Zato je preiskovalni sodnik ukazal, naj ga pripeljejo zaradi utemeljenega suma, da je požar on sam zanetil.

Britanska vlada načrtuje povračilo za škodo v nemirih

LONDON — Britanska vlada je pripravljena nakazati 27 milijonov funtov kot povračilo za škodo, ki so jo povzročili rasni nemiri v raznih mestih Velike Britanije. Znesek pa bó kril le 60 odstotkov povzročene škode. Vlada je tudi izdelala načrt, ki bi moral vspodbuditi večjo zaposlenost v mestnih četrtih, kjer so izbruhnili neredi.

BENETKE — Karabinjerji iz Mester so na neki kmetiji pri Martelagu v beneški pokrajini odkrili nasad indijske konoplje. Zaplenili so 158 rastlin in aretirali oba lastnika kmetije, brata Angela in Uga Marangona. Nič ni pomagalo izmikanje obeh, češ da ne poznata svojstev indijske konoplje in da sta rastline gojila samo, ker so po zobanju semen njihovi kanarčki lepše peli. Karabinjerji so ju kar odvedli v beneške zapore pod obtožbo, da sta gojila indijsko konopljo, iz katere pridobivajo marijuano in hašiš.

PRIMORSKE VESTI

Tudi brigadirji zadnje izmene na republiški MDA «Istra 81»

KOPER — Včeraj in danes so si prve žulje nabrali tudi brigadirji zadnje izmene na republiški mladinski delovni akciji Istra 81. V brigadirsko naselje v Šmarjah pri Kopru je tokrat prišlo 146 brigadirjev iz Slovenskih Konjic, Nove Gorice, občine Ljubljana center in postonjske regije. Brigadirje, nekoliko manj jih je prišlo kot je bilo planirano, čaka težka naloga in sicer z manj močmi dokončati nalogo, ki je pred letošnjo mladinsko delovno akcijo Istra 81 — zgraditi nekaj manj kot sedem kil metrov višinskega vodovoda. V prvih dveh izmenah so bili brigadirji uspešni in namesto planiranih 31 tisoč norma ur opravili okrog 40 tisoč norma ur ter tako za 28 odstotkov presegli plan. Kot poudarjajo v štabu brigade so to brigadirji dosegli z velikimi napori, saj bi bilo delo preplanirano, ker nihče ni pričakoval tako kamnitega terena s katerim se spopadajo brigadirji in tudi stroji, ki so letos priskočili na pomoč rokam mladih. Razen strojev pa brigadirjem radi na pomoč priskočijo tudi domačini, pri čemer letos ne gre prezreti udarniških dni, ki jih imajo brigadirji skupaj s prebivalci krajevne skupnosti Raven, Nova vas, Padna. V desetih dneh, kolikor so se v juliju brigadirji zadržali v tej krajevni skupnosti, so z domačini na deloviščih opravili kar 1600 delovnih ur.

DUŠAN GRČA

Na obali dražje posebne vrste kruha

KOPER — Od danes so posebne vrste kruha v obalnih prodajalnah za 20 odstotkov dražje. Podražitev, ki sta jo predlagali Mlinotestova pekarna v Bertokih in pekarna «Kruh» Koper, so na včerajšnji seji potrdili člani sveta obalne skupnosti za cene.

Kilogram filoncinov, bobolov in kornetov bo po novem stal 26,40 dinarja, bige pa po 21,60 dinarja.

Člani sveta skupnosti za cene so tudi sklenili, da morata pekarni dnevno speči najmanj toliko osnovnih vrst kruha, kolikor sta ga spekli lanskega decembra. Člani sveta so tudi sklenili, da mora republiška skupnost za cene uskladiti razmerje cen med osnovnimi in posebnimi vrstami kruha (cene za osnovne vrste so namreč v pristojnosti republiške skupnosti). Le tako bodo pekarne in trgovci zainteresirani za peko oziroma za prodajo tudi osnovnih vrst kruha, katere so sedaj dvakrat cenejše od posebnih vrst.

I. U.

Roparji v vili filmskega producenta

RIM — Neznanci so včeraj ponoči obiskali vilo filmskega producenta Franca Cristaldija (sedaj trenutno odsoten zaradi snemanja filma «Marco Polo» v Mongoliji) na Ulici «Flaminia nuova», 14 km od Rima. Roparji so se pripeljali z avtom do bližine vile (blizu je tudi vila igralke Claudie Cardinale) ter odšli peš do hiše. Po poti so srečali etiopsko igralko Zeudi Arayo, producentovo prijateljico, njenega brata in nečakinjo. Vse tri so zaprli v neko sobo v vili, pobrali vse dragocenosti ter se odpeljali z avtom igralkinega brata. Kolikšna je škoda se še ne ve.

OB VČERAJŠNJI STAVKI TURISTIČNEGA OSEBJA

Največje težave za goste dražjih hotelov in gostišč

RIM — Učinke včerajšnje celodnevne stavke osebja gostinsko-turističnih obratov so občutili predvsem najbogatejši tuji in domači turisti, ki so gostje luksusnih hotelov prve kategorije. Manjše posledice in težave so bile v manjših obratih in manjših turističnih agencijah, ki jih vodijo v glavnem lastniki sami s pomočjo družinskih članov in sezonskih pomočnikov. Ponekod, kot na primer na Siciliji, osebje sploh ni stavkalo, ker so delodajalci pristali na večino sindikalnih zahtev glede obnovitve delovne pogodbe.

Težav je pa bilo, v polnem razmahu turistične sezone in v pasji vročini teh dni, za domače in tuje goste vseeno kar precej, zlasti v velikih mestih in v večjih počitniških središčih. Posebej neprijetno je bilo turistom z zajetnejšimi denarnicami, ki so načrtovali počitnice v 46 luksuznih hotelih in v okrog 700 hotelih prve kategorije, ko so ugotovili, da si morajo znositi prtljago kar sami do sob (največkrat so se morali potiti kar po stopnicah, ker je stavkalo tudi osebje dvigal), v nekaterih primerih pa so morali poskrbeti tudi za pospravljanje sob in kopalnic ter celo si sami postljati.

Manjša je bila zadrega v krajih, kamor se zliva masovni turizem, kot je jadranska in tirenska obala, kjer letuje v tem času okrog 15 milijonov domačih in tujih gostov. Te kraje označuje v glavnem turistična ponudba, ki sloni na manjših objektih v družinski režiji in je zato postrežba bila skoraj povsod neokrnjena. Skoraj povsem redno so potekale turistične storitve tudi v deželi Furlaniji - Julijski krajini, kjer so večji obrati prav tako redki, medtem ko so velike težave imeli v Benetkah, kamor se tradicionalno steka bogatejši turizem.

Enotna sindikalna zveza je oklicala stavko 800.000 uslužbencev tega sektorja (polovica jih dela le sezonsko), ker so delodajalci zapustili pogajanja o obnovitvi delovne pogodbe in so celo zavrnili posredovanje ministrstva za delo. Napovedali so zato še eno stavko, razčlenjeno po deželah, v tem mesecu, 11. septembra, pa bo nova vsedržavna stavka.

«Nilova zaročenka»: pregrešna prireditev

KAIRO — Egiptovski mufti, ki je najvišja verska oblast v državi, je prepovedal prireditev «Nilova zaročenka», neke vrste natečaja lepotic, ki je združen z vsakoletnim praznikom zgodovinske reke. Mufti je dejal, da gre za «pregrešno prireditev», ki ni v skladu z islamom.

Hotel Meridien v Kairu je bil tako prisiljen odpovedati prireditev z veliko žalostjo 70 tekmovalk. Hudo jezen pa je tudi Sadatov nečak, ki skrbi za javne stike v hotelu.

Kako deluje služba za nadzorstvo poletov

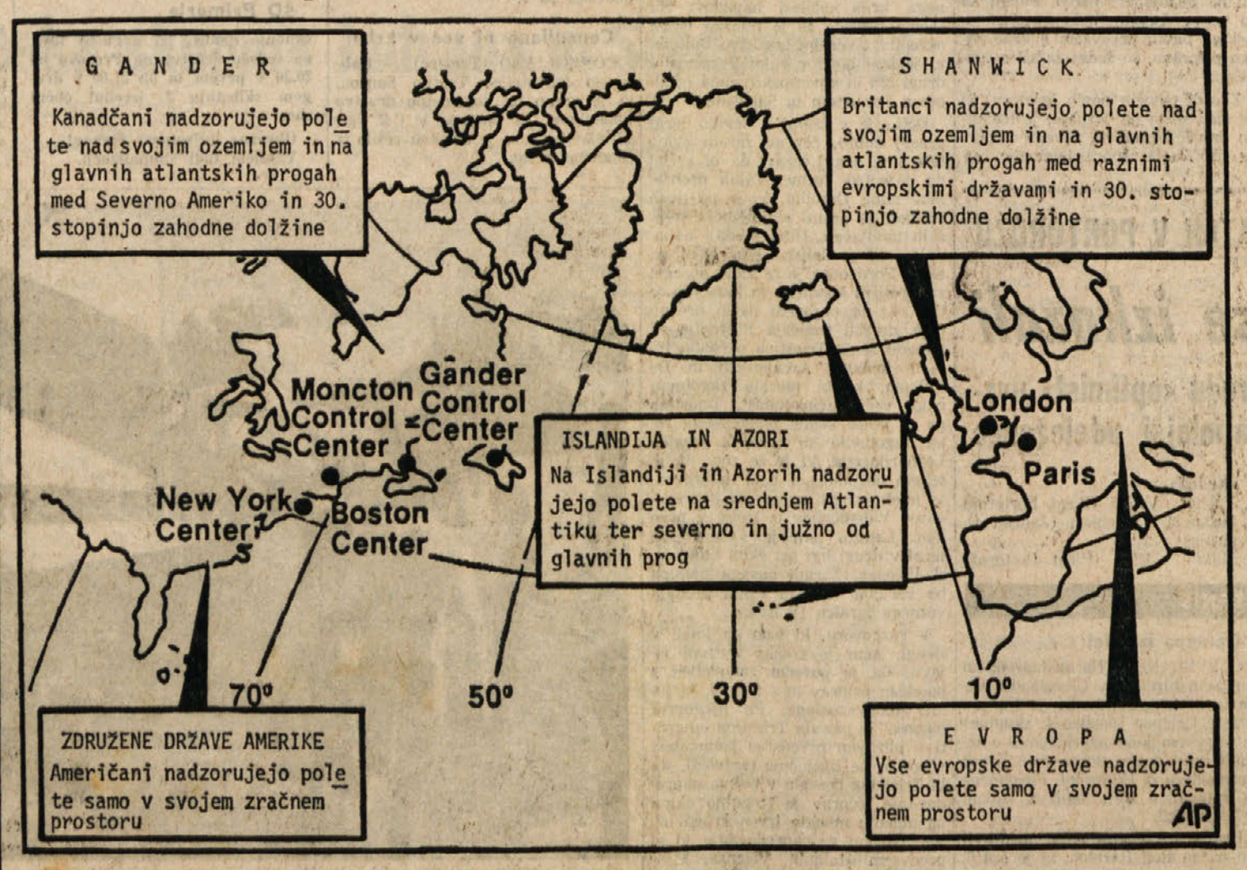

Skica nazorno prikazuje, kako delujejo kontrole poletov na Severnem Atlantiku. Takoj je jasno, da promet ohromi, tudi če odpove en sam člen te verige. (Telefoto AP)